Маладзечна, Вілейка, Смаргонь, Ашмяны, Валожын, Мядзел, Астравец, Мінск

рэгіянальная газета

10 кастрычніка 2003 года

№ 41 (442)

Выходзіць па пятніцах. Выдаецца з красавіка 1995 года

ПАНОС Тэлетыдзень

Навіны рэгіёну

Выступаюць нашы

МАЛАДЗЕЧНА. Сёння ў Старых Дарогах адкрываецца 2 нацыянальны фестываль народнага мастацтва "Беларусь мая – песня".

На свяце выступяць і маладзечанцы. На сцэну выйдуць мужчынская вакальная група з Беразінскага, а таксама выканаўца пластычных эцюдаў **Алеся Саўчыц** з Сасновага Бору.

Ірына РАБУШКА.

Збываў наркотыкі

ВІЛЕЙКА. Супрацоўнікі міліцыі затрымалі віляйчаніна, які збываў наркотыкі. Малады гараджанін прапанаваў купіць знаёмаму марыхуану ў запалкавым пачку за 25 тысяч рублёў. На кватэры гандляра знайшлі яшчэ некалькі грамаў гэтага ж наркотыку.

Ірына РАБУШКА.

Шалёны янот

СМАРГОНЬ. На мінулым тыдні ў цэнтры горада прагульваўся самы сапраўдны янот. Яго "праменад" закончыўся ў міжрайветлабараторыі, куды яго даставілі работнікі аддзела па надзвычайных сітуацыях. Ветслужба ўстанавіла факт шаленства.

Сёлета на Смаргоншчыне зарэгістравана 18 выпадкаў шаленства. Летась іх было толькі 2.

Галіна АНТОНАВА.

Без святла

АСТРАВЕЦ. Два дні ў раённым вузле паштовай сувязі не было электрычнасці – у памяшканні вядуцца рамонтныя работы, але жыццё не спынілася. Работнікі ўстановы ўспомнілі старыя часы, калі даводзілася працаваць без кам'ютэраў і касавых апаратаў, і задаволілі патрэбы ўсіх сваіх кліентаў.

Ірына РАБУШКА.

Паклапаціліся

МЯДЗЕЛ. У Свірскім домеінтэрнаце для псіханеўралагічных хворых адкрылася трохпавярховая прыбудова да галоўнага корпуса. Зроблена яна па еўрастандарту. У пакоях будуць жыць па 3-4 чалавекі.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Здымаецца фільм

ВАЛОЖЫН. Па заказу кіраўніцтва раёна прафесійныя сталічныя дакументалісты здымаюць фільм пра Валожын і Валожынскі раён. Першая яго частка ўжо гатова, цяпер ідзе праца над іншымі, прысвечанымі гісторыі горада і раёна і іх сённяшняму дню.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Клопаты вялікай сям'і

МАЛАДЗЕЧНА. У Галіны Шарамет і яе мужа Уладзіміра дзесяць дзяцей. Старэйшы Раман служыць у войску, самаму малодшаму, Дзіму, — 5 месяцаў.

Уладзімір Шарамет – маладзечанец. Галіна з горада Роўна. А пазнаёміліся яны ў Клайпедзе на вяселлі. У 1983 годзе ажаніліся. Малады муж павёз жонку ў сваё Маладзечна, дзе адразу пачалі будаваць свой дом.

Ён пакуль што недабудаваны: трэба многа грошай і часу. Уладзімір працуе па дамове ў перасоўнай механізаванай калоне. Месца работы не пастаяннае, пачуцця стабільнасці, упэўненасці ў заўтрашнім дні не дае.

Галіна выхоўвае дзяцей: Вольгу, Віцю, Наташу, Марыну, Дзіну, Сашу, Андрэя, Анюту і Дзіму. Сын Раман у Слуцку служыць у войску. Нібыта дарослы, але дапамога бацькоў неабходная не толькі маленькім.

Сёння часта можна пачуць: цяпер цяжка гадаваць дзіця, забяспечыць яго ўсім неабходным. Як людзі выхоўваюць, ставяць на ногі дзесяцярых? Галіна адказвае: "Мне ж іх не адразу пасля вяселля дзесяцярых далі.

У сям'і Шарамет ёсць карова Чарнушка і курачка Рабушка. Мець курачку марыў пяцігадовы Андрэй. Доглядае яе сам. Раней іх было дзве, але адну нядаўна разарвалі сабакі. Яшчэ Андрэй вельмі хоча ў школу, збірае грошы на партфель. Ужо ўмее рашаць задачы для вучняў падрыхтоўчага класа, прачытаў увесь буквар. Гэтым летам запісаўся ў бібліятэку, цяпер ходзіць са старэйшымі Марынай і Наташай, выбірае сабе кнігі сам.

Марына займалася ў гуртку "Кветкаводства", заняла ў конкурсе на афармленне букета першае месца сярод маладзечанскіх школьнікаў. Дзіна наведвае музычную школу. Наташа вучыцца ў спартыўным класе СШ №9, на гарадскім кросе фінішавала чацвёртай.

Тэлевізара ў доме няма, бо няма часу яго глядзець. Замест гэтага мама вучыць дзяцей лічыць і чытаць. Усе малыя Шараметы, калі ішлі ў школу, умелі чытаць. "Калі б я глядзела тэлевізар, – гаворыць Галіна, – хіба ж навучыла б я гэтаму дзяцей?".

А так дзеці ўмеюць усё. Сёлета, калі мама была з маленькім Дзімам дома, дзеці з бацькам самі садзілі на лецішчы агародніну, вырошчвалі яе і збіралі ўраджай. Дапамагаюць бацьку і нарыхтоўваць сена для каровы.

Сям'я вялікая, сабрацца разам цяжка: школьнікі займаюцца ў дзве змены, Віця вучыцца ў Маладзечанскім ПТВ-135, Вольга – у Ільянскім сельгастэхнікуме. Але выхадныя і летнія канікулы дзеці абавязкова праводзяць у бацькоўскім доме, які плануюць дабудаваць. У вялікай сям'і – вялікія і планы.

Святлана ЦІШКО.

Галіна Шарамет - маці вялікага сямейства. З мужам Уладзімірам яны гадуюць 10 дзяцей. На руках у мамы – самы малодшы, Дзіма, побач – Анюта і Андрэйка.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

Новыя тэлеканалы

Абноўлены пакет праграм тэлебачання чытайце ў "Тэлетыдні" сённяшняга нумара. Прыемнага адпачынку!

"Тэлетыдзень"

Сны Уладзіміра Арлова

Прафесійны пісьменнік, аўтар шматлікіх кніг дае інтэр'ю карэспандэнту "РГ".

2-я старонка

Знаёмцеся – кіяскёр

Сёння мы расказваем пра кіяскёраў шапіка №10 Маладзечна Алену Цар і Аксану Шваб.

4-я старонка

■ ПАРТРЭТ

"Вілейка – крыніца натхнення..."

Неаднойчы сустракаўся з мастаком Уладзімірам Лукшам і кожны раз не пераставаў дзівіцца той настойлівасці, той перакананасці, з якімі творца разглядае навакольны свет.

Уладзімір Эдуардавіч у сваім памкненні занатаваць на паперы ўсе куточкі Вілейшчыны, Міншчыны, ды і Беларусі ўвогуле, нагадвае майстроў мінуўшчыны. Прыкладам, Напалеона Орду. Канечне ж, розная тэхніка, розныя прыёмы ілюстравання беларускіх краявідаў. І ўсё ж, і ўсё ж...

У Вілейскім гісторыка-краязнаўчым музеі працавала выстаўка графічных работ мастака-земляка. Варта было ўважліва агледзець яе, каб зноў пераканацца: да ўвагі гледачоў – шчыры, багаты на ўражанні "дарожны дзённік" Уладзіміра Лукшы. Гарадскія паркі, вясковыя краявіды, рэкі і азёры, цэрквы, касцёлы, плошчы – усё гэта ў суладдзі, у поўнай гармоніі з насельнікамі, з людзьмі, якія ведаюць прыгожыя мясціны, жывуць у прасторы іх энергетычнай прыгажосці.

Уладзімір Лукша нарадзіўся ў вёсцы Пагор'е Вілейскага раёна. Зараз жыве ў Вілейцы. Часта можна бачыць мастака ў Маладзечне. Ды і не толькі ў Маладзечне... Вандруе, ездзіць па ўсёй Беларусі. Полацк, Нясвіж, Стоўбцы, Слуцк, Брэст, Мар'іна Горка...

Куды толькі не заводзяць яго мастакоўскія, творчыя клопаты?! Уладзімір Лукша малюе канкрэтныя паселішчы і канкрэтныя гарадскія вулачкі. Мастак стварае своеасаблівы "фонд памяці". Дзесяткі, сотні малюнкаў, графічных лістоў – сведчанне неспатольнай увагі да родных мясцін, як і разуменне таго, што заўтра краявіды могуць быць іншымі. Малюнкі з выявамі шматаблічнай прыроды ў поўнай ступені носяць краязнаўчы характар. Так, у асобе Уладзіміра Лукшы перад намі паўстае мастак-краязнаўца.

Вось яны – альбомы Уладзіміра Лукшы: "Вілейскія матывы", "Куточкі Нясвіжа", "Стаўбцоўшчына", "Случчына: мінулае і сучаснасць", "Старажытны Полацк", "Родная бацькоўская зямля"... Усяго – ці не два дзесяткі!.. Плён, пагадзіцеся, дастойны. Дарэчы, па сённяшні дзень Уладзімір Лукша не з'яўляецца сябрам Беларускага саюза мастакоў, хоць прафесійна займаецца выяўленчым мастацтвам. Што ж, яно і зразумела: мастак не працуе на кан'юнктуру, не заклапочаны тым, каб прадаць палотны германскаму ці французскаму турысту, не абівае парогі творчага прафесійнага саюза. Не губляе, словам, час на мітусню. А настойліва працуе ў адночы абраным рэчышчы, застаецца верным сваім творчым і грамадзянскім прынцыпам. І не надта бядуе з таго, што не ўшанаваны сяброўствам у прафесійным саюзе. Толькі і заўважае, што для яго ўвага землякоў – найдаражэйшая за ўсё іншае. Часта любіць паўтараць: "Вілейка, Вілейшчына – вось дзе крыніца майго натхнення"...

У апошнія гады альбомы Уладзіміра Лукшы выходзяць у свет у выдавецтве "Беларускі кнігазбор". Высокі рэдакцыйна-выдавецкі густ, сур'ёзная паліграфічная культура – толькі на карысць выданням. Шкада, што праца падобнага кшталту знаходзіцца па-за ўвагай дзяржаўных выдавецтваў. Чаму б не выдаць серыю графічных работ Уладзіміра Лукшы ў выдавецтве "Беларусь" – альбомам у цвёрдай вокладцы, з супервокладкай, словам, альбомам падарункавага характару?..

Агляд творчасці вілейскага мастака паказвае, што сярод яго работ вылучаюцца малюнкі, якія акрэсліваюць, вызначаюць літаратурныя, мастацкія мясціны Беларусі. Вось і ў літаратурна-мастацкім зборніку "Родная бацькоўская зямля" кідаюцца ў вочы малюнкі "Варонічы. Хата паэткі Ганны Новік", "Більцавічы. Радзіма Уладзіміра Дубовіка", "Цынцавічы. Радзіма мастака Н.Сілівановіча і дырыжора М.Казінца"...

Ёсць цыкл малюнкаў, якія адлюстроўваюць мясціны, што звязаныя з жыццём і творчасцю Якуба Коласа. Таму і ўзнікае заканамернае пытанне: а чаму б творцу не аб'яднаць гэтыя работы і, далучыўшы да іх, магчыма, нешта новае, не зрабіць альбом "Літаратурна-мастацкімі сцежкамі Вілейшчыны". У рэгіёне прысутнічаюць моцныя краязнаўчыя традыцыі. Выданне падобнага роду зацікавіць школу, настаўнікаў і вучняў. Ці не цікава ведаць прыроду, краявіды, мясцовасць, у якіх нараджаліся тыя альбо іншыя творы?..

І, канечне ж, выстаўкі... Вельмі хацелася б, каб малюнкі, графічныя лісты Уладзіміра Лукшы былі адкрыты як мага большай аўдыторыі. Давайце будзем памятаць, што побач з намі жыве і працуе таленавіты мастак.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Уладзімір Лукша малюе родныя краявіды не адзін дзесятак гадоў.

Фота з архіва «РГ».

■ ІНТЭРВ'Ю З ПІСЬМЕННІКАМ

Сны Уладзіміра Арлова

МАЛАДЗЕЧНА. Адметным стаў першы дзень кастрычніка для выхаванцаў школы-інтэрната. Да іх у госці завітаў сам Уладзімір Арлоў.

На заканчэнне сустрэчы пісьменнік падарыў кожнаму першакласніку сваю кнігу "Дзесяць вякоў беларускай гісторыі" з аўтографам, адказаў на пытанні прысутных і згадзіўся даць інтэрв'ю "Рэгіянальнай газеце".

– Вы лічыце сябе добрым пісьменнікам?

– Лічу сябе прафесійным пісьменнікам. Нічога не ўмею рабіць лепш, чым пісаць кнігі. Шчаслівы, што прафесія дазваляе мне падарожнічаць, адчуваць смак жыцця.

– Для Вас важна грамадскае прызнанне?

– Важна не грамадскае прызнанне ў выглядзе прэмій, артыкулаў, а тое, што ў мяне ёсць чытач, што працую не ў пустэчу, не ў вакуум. Да мяне прыходзяць чытацкія лісты. Асабліва вялікая пошта была на кнігу "Таямніцы Полацкай гісторыі". Прыходзілі лісты з усіх кантынентаў, апрача Афрыкі і Антарктыды, пісалі палачане і іх нашчадкі, што цяпер жывуць за мяжой. Незалежна ад маёй волі перавыдаюцца кнігі. А гэта ж не дзяржаўныя грошы.

– Дзе цяпер працуеце?

– У 1997 годзе звольнены з выдавецтва "Мастацкая літаратура" з афіцыйнай фармулёўкай "па скарачэнні штатаў". Але мне паказалі дакумент, дзе рукой тагачаснага старшыні камітэта па друку Уладзіміра Замяталіна пазначана: "Окончательно решить вопрос относительно сотрудников, занимающихся выпуском исторической и другой сомнительной литературы".

З таго часу працую дома. Пішу "историческую и другую сомнительную литературу". Рады, што кніга "Ордэн Белай Мышы" надрукаваная менавіта ў выдавецтве "Мастацкая літаратура".

– Што такое творчы крызіс?

– Падчас напісання апавядання "Міласць князя Гераніма" быў момант, калі апавяданне спынілася. Я ўбачыў, адчуў перад сабой чорную сцяну. Адклаў рукапіс, гуляў над Дзвіной. Гэта быў нават не творчы крызіс. Я настолькі ўжыўся ў свядомасць, эмоцыі свайго героя, што баяўся звар'яцець. Потым цемра адступіла, і я ўбачыў фінал апавядання.

– У маім універсітэцкім канспекце па беларускай літаратуры XX стагоддзя напісана "эратычная аповесць У. Арлова "Сібірская аповесць". Ці згодны Вы з такім азначэннем жанравай прыналежнасці гэтага твора?

– Для мяне гэта не столькі эратычная, колькі вясёлая аповесць-успамін пра некалькі месяцаў таго жыцця, якія па атрыманым досведзе роўныя некальким гадам. У Сібіры мы сутыкнуліся з зусім іншым жыццём, у якім кожны дзень даводзіцца рызыкаваць.

– Грошы многа для Вас значаць?

– Грошы – сімвал свабоды, як сказаў Вальтэр. Жадаю, каб у кожнага чытача "Рэгіянальнай газеты" было больш грошай, а значыць больш свабоды.

– Каго з беларускіх пісьменнікаў паважаеце?

– Уладзіміра Караткевіча. Васіль Быкаў пачаўся для мяне як нацыянальны пісьменнік з аповесці "Знак бяды". Люблю навелы Вячаслава Адамчыка, паэзію Барадуліна і Разанава, прозу Глобуса. Прыкольныя вершы піша Хадановіч.

– Якую музыку любіце?

– Музыку "Бітлз" слухаю з дзяцінства. Гэта класіка XX стагоддзя. Канчаткова пераканаўся ў гэтым, калі слухаў "Бітлз" у выкананні славутых музыкантаў сучаснасці ў канцэртнай зале Полацкага Сафійскага сабора. З сынамі слухаю сучасны беларускі рок: "НРМ", "Джэй Морс", дзе грае сын Раман. Падабаецца "Стары Ольса", а таксама гурт "Юр'е" і яго салістка Наталля Матыліцкая, асабліва "Песня пра арла".

– Якой павінна быць жанчына, каб Вы звярнулі на яе ўвагу?

– Апрача ўсяго астатняга, у яе павінна быць лёгкая схільнасць да авантурызму, да нестандартных рашэнняў.

– Якія сны любіце глядзець?

– Сны люблю каляровыя, сюжэтныя, авантурныя і эратычныя.

Размаўляла Святлана ЦІШКО.

■ СТРАЧАНЫЯ ІМЁНЫ

Стваральнік гісторыі Генрых Татур

Генрых Хрыстафоравіч Татур у свой час быў уплывовым чалавекам нашага краю. У першую чаргу як археолаг, гісторык, краязнавец, калекцыянер.

Нарадзіўся ў 1846 годзе ў Мінску. Тут працаваў у Мінскім статыстычным камітэце. Быў павятовым маршалкам дваранства. З 1874 года вёў археалагічныя раскопкі ў Мінскай губерні, аддаючы перавагу курганам. Склаў карту Мінскай губерні з указаннем помнікаў археалогіі, іх апісаннем. У 1884-1885 гадах заснаваў часовы археалагічны музей у г.Беразіно, дзе вёў раскопкі ў наваколлі. Даследаваў Калюжыцы, Крушыну, Курганне, Русалішча ў тых мясцінах.

Толькі за 1890 год ён даследаваў 120 курганоў у Ігуменскім павеце.

Стварыў у Мінску прыватны музей матэрыяльнай і духоўнай культуры Беларусі, рарытэтную бібліятэку.

Аўтар прац "Гістарычны нарыс мястэчка Турава, ранейшай сталіцы ўдзельнага Тураўскага княства", "Гісторыя Станькава", "Гісторыя Заслаўя".

Пасля яго смерці калекцыі напаткаў незайздросны лёс – іх прадалі. Частка трапіла за мяжу.

Гэты чалавек выказваўся за стварэнне агульнанацыянальнага музея і адкрыццё публічнай бібліятэкі ў Мінску. А значыць, хацеў захаваць мінулае для нас і паклапаціцца пра вечны рух прагрэсу. Памёр у 1907 годзе.

Падрыхтаваў Алесь РАЛАВЕЦ.

■ ПЫТАЙЦЕСЯ-АДКАЗВАЕМ

Пра тэлефон ў кватэрах маладзечанцаў

У мяне "спараны" тэлефон. Ці можна зрабіць асобны?

Аркадзь Цішук.
Маладзечна, Вялікі Гасцінец.

Жыву ў раёне калгаснага рынку, як хутка магу правесці ў кватэру тэлефон?

Васіль Рыба.
Маладзечна, вул. Талстога.

На пытанні адказвае галоўны інжынер Маладзечанскага раённага вузла электрасувязі (РВЭС) Мікалай Ліманоўскі:

— Калі нумар тэлефона пачынаецца на "5" ці "6", то хутчэй за ўсё тэлефон "расцарыць" нельга. Гэта старыя нумары. Іх замену трэба разглядаць у кожным асобным выпадку. Варта напісаць заяву на імя начальніка РВЭС і нашыя супрацоўнікі даследуюць пытанне.

Што тычыцца ўстаноўкі кватэрнага тэлефона, то гэта павінна вырашыцца станоўча ў наступным годзе. Перш за ўсё нумары атрымаюць тыя, хто стаў на чаргу да 2001 года.

Мы пашыраем станцыі па ўсім горадзе. З'явіцца прыкладна 4 тысячы нумароў.

Падрыхтавала Ірына РАБУШКА.

■ ПАСЛУГІ

Гонкі на рынку сувязі

Кампанія «Мабільная лічбавая сувязь» (гандлёвая марка Velcom) абяцае значна знізіць свае тарыфы

У хуткім часе СП ТАА «Мабільная лічбавая сувязь» (МЛС), якое аказвае паслугі сотавай сувязі ў стандарце GSM пад гандлёвай маркай Velcom, абяцае значна знізіць тарыфы для сваіх абанентаў.

Калі менавіта гэта адбудзецца і наколькі будуць зніжаны тарыфы, у кампаніі пакуль не паведамляюць. У інтэрв'ю «Комсомольской правде» в Белоруссии» генеральны дырэктар МЛС Юрый Акімаў сказаў толькі, што «размова ідзе пра рэвалюцыйную прапанову для ўсіх абанентаў і для тых, хто толькі збіраецца імі стаць. Будуць спецыяльныя прапановы для розных катэгорый карыстальнікаў, адмысловыя ўмовы будуць прапанаваныя як заўсёды для карпаратыўных кліентаў. Гэта адбудзецца ў самай найбліжэйшай будучыні».

Як паведамляе БелаПАН, у кастрычніку сотавай сувяззю Velcom забяспечаны горад Верхнядзвінск Віцебскай вобласці. Да канца месяца ёмістасць сеткі будзе павялічана дзякуючы запуску яшчэ адной дадатковай базавай станцыі.

У верасні сувязь Velcom запрацавала ў Пінску, Ганцавічах, Мастах, Глыбокім, Старых Дарогах, Дзятлаве, Доўску, Клецку, Карэлічах, Высокім, Верхнядзвінску і Чачэрску; павялічана ёмістасць сеткі ў Бярозе, Салігорску, Дзяржынску. Паскоранымі тэмпамі вядзецца забеспячэнне пакрыцця аўтамагістраляў Мінск — Гомель, Мінск — Гродна, Віцебск — Гомель, забяспечана сувязь уздоўж дарогі Мінск — Ашмяны — мяжа з Літвой.

У адпаведнасці з зацверджаным планам развіцця сеткі ў 2004 годзе, у гэты перыяд Velcom павінна забяспечыць сувяззю ўсе райцэнтры краіны і іншыя невялікія гарады, а таксама забяспечыць пакрыццё аўтамагістраляў Мінск — Віцебск, Мінск — Магілёў, Мінск — Мікашэвічы, мяжа з Латвіяй — Верхнядзвінск — Віцебск — мяжа з Расіяй, Слонім — Ваўкавыск — мяжа з Польшчай. Пры гэтым ёмістасць сеткі ва ўжо забяспечаных сувяззю Velcom гарадах і прадмесцях будзе бесперапынна нарошчвацца.

Сувязь GSM у рэгіёне

Забеспячэнне сувяззю living рознымі аператарамі GSM у нашым рэгіёне паказаная ў табліцы.

Velcom	МТС
Маладзечна	Маладзечна
Вілейка	Вілейка
Смаргонь	Мядзел
Валожын	Купа (к.п.Нарач)
Ашмяны	Радашковічы
Мядзел	
Купа (к.п.Нарач)	
Радашковічы	
Камены Лог	

Velcom сёння выйграе ў свайго адзінага канкурэнта кампаніі МТС у зоне пакрыцця і колькасці абанентаў, якіх налічваецца больш за 570 тысяч (у МТС больш за 300 тысяч). МТС выйграе ў тарыфных планах, цэны якіх ніжэйшыя за цэны ў Velcom. Але перавагі ў зоне пакрыцця і абаненцкай базе могуць быць часовымі. Менавіта таму Velcom вырашыў на сур'ёзнае, а па словах яго генеральнага дырэктара Юрыя Акімава, нават грандыёзнае, зніжэнне тарыфаў.

Можна прагназаваць, што тарыфы Velcom пасля нядаўняй смелай заявы генеральнага дырэктара кампаніі МЛС Юрыя Акімава знізяцца да ўзроўню тарыфаў канкурэнта, захаваўшы пры тым 12–секундную тарыфікацыю. Пасля гэтага не збудзецца прагноз "масавага адтоку" кліентаў Velcom у сетку МТС з–за тарыфаў. МТС пакуль застаецца найбольш папулярнай сеткай сярод студэнтаў, Velcom – сярод людзей дзелавых, для якіх важна як мага поўнае пакрыццё сувяззю тэрыторыі краіны і тое, што ў яго тэлефоннай кніжцы большасць абанентаў знаходзіцца ў той самай сетцы. Ці збудуцца прагнозы – пакажа час. Фота ByMedia.net

Папулярныя тарыфныя планы, руб.

(для Velcom з 9.00, для МТС – кругласутачна)

	Velcom Стандартны Тарыфікацыя 12 сек.	МТС Рацыянальны Тарыфікацыя 1 мін.
Абанплата	15180	9000
1 мінута размовы		
Унутры сеткі	154	30
	110 (ад 2–й мінуты)	
На стацыянарную сетку	290	216
На сетку іншага аператара GSM	340	260
SMS (за адно)	110	105

Наколькі могуць быць зніжаныя тарыфы?

Адказ на гэта пытанне, калі верыць Юрыю Акімаву, мы атрымаем неўзабаве. Канкрэтныя планы тэрмінаў і памераў зніжэння трымаюцца ў сакрэце. Але можна меркаваць, што зніжэнне магчымае да прыкладнага ўзроўню тарыфаў на Velcom. Ніжэй – няма пільнай неабходнасці. Пры перавагах у пакрыцці і абаненцкай базе і роўных тарыфах Velcom стане безумоўным лідэрам на рынку мабільнай сувязі.

Нельга забываць толькі аднаго. Гульня на рынку мабільнай сувязі ў Беларусі аналагічная гульні двух моцных партнёраў за шахматнай дошкай. Кожны дастойны ход або камбінацыя хадоў аднаго цягне за сабой не менш дастойны ход або камбінацыю хадоў другога. Але гульня на нашым рынку сувязі не можа скончыцца матам. За расстаноўкай сіл пільна сочыць дзяржава, у чыіх руках важкія пакеты акцый і Velcom, і МТС.

Мікола ГАЙДУК.

■ НАШЫ ГРОШЫ

Тарыфы - 2004 = тарыфам - 2003?

Улады не плануюць павышаць тарыфы на электрычнасць і цяпло ў 2004-м годзе

МІНСК. Міністэрства энергетыкі Беларусі не плануе павышаць у 2004 годзе тарыфы для насельніцтва на электрычную і цеплавую энергію.

Аб гэтым заявіў у сваім выступленні на VIII Беларускім энергетычным і экалагічным кангрэсе, што прайшоў 7 кастрычніка ў Мінску, начальнік упраўлення стратэгічнага развіцця Мінэнерга Уладзімір Баброў.

Ён зазначыў, што, нягледзячы на дачаснасць размовы аб выніковых лічбах, спецыялісты Мінэнерга спрабавалі спрагназаваць цэнавую палітыку ў энергетычнай галіне. «Калі спрагназаваць варыянт павышэння цэн на прыродны газ, што пастаўляецца ААТ «Газпрам», да ўзроўню камерцыйных, гэта значыць да ўзроўню 44—45 долараў ЗША, дык гэта прывядзе да росту кошту куплі газу больш чым на 25 працэнтаў. І гэта пры ўмове, што цэны на газ незалежных пастаўшчыкоў захаваюцца на ўзроўні жніўня—снежня 2003 года», — сказаў У.Баброў.

Паводле яго слоў, развіццё падзей у 2004 годзе пры такіх умовах прывядзе да падаражэння газу для прамысловых спажыўцоў на 22 працэнты да ўзроўню 68,85 долара ЗША за тысячу кубаметраў газу. Пры павелічэнні цаны на газ таксама вырастуць тарыфы на электрычнасць і цеплавую энергію — на 16,6 і на 24,5 працэнта адпаведна, зазначыў У.Баброў. Ён падкрэсліў, што «пытанне цаны на газ — пытанне маючых адбыцца перамоў як на ўзроўні суб'ектаў гаспадарання ААТ «Белтрансгаз» і ААТ «Газпрам», так і на ўрадавым узроўні».

Генадзь ШАРЫПКІН, БелаПАН.

Курсы валют НБ РБ

	2.10 руб.	9.10 руб.
Долар ЗША	2110,00	2115,00
Еўра	2463,64	2499,61
Злоты	538,94	548,24
Літ	713,61	723,82
Расійскі рубель	69,02	69,62
«Вулічныя» курсы ў Маладзечне		
Долар	2105/2120	2100/2130

Маладзечна

Цэны на рынку

Прадукты	Цана (руб.) 1.10	8.10
Кілбаса с/вэндж., 1 кг	12630	11300
Сасіскі, 1 кг	4130	4490
Селядзец, 1 кг	2800	2750
Рыс, 0,9 кг	780	800
Грэчка, 0,9 кг	1350	1300
Цукар, 1 кг	1310	1310
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1150	1250
Алей, 1 л	1900	2000
Маянэз, 200 г	480	500
Кава «Пеле», 100 г	2200	2200
Шпроты, бляшанка 160 г	800	750
Соус там.«Мінскі», 0,5 л	800	800
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	750	850
Капуста, 1 кг	200	300
Морква, 1 кг	550	350
Лімоны, 1 кг	1650	2250
Апельсіны, 1 кг	1900	1950
Памідоры, 1 кг	850	750
Кавуны, 1 кг	400	400
Яблыкі, 1 кг	800	950
Сялянскія прадукты		
Малако, 1,5 л	750	700
Смятана, 1 л	2500	2300
Масла, 1 кг	4900	5000
Тварог, 1 кг	2000	1700
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1500	1700
Бульба, 1 вядро	2500	2000
Яблыкі, 1 кг	1000	1000
Журавіны, 5-літр. вядро	10000	11000

■ ЗДАРЭННЕ

Ахвяра палявання

ВІЛЕЙКА. У суботу, 4 кастрычніка, падчас палявання паранілі дырэктара аднаго з заводаў В. А.

Разам са сваімі знаёмымі В.А. паляваў на дзіка. Як паведамілі ў Вілейскім аддзеле ўнутраных спраў, ён парушыў правілы палявання. Паляўнічыя выстройваюцца ў пэўным парадку, кожны мае свой нумар і адпаведна зону абстрэлу. Пацярпелы пагрэбаваў бяспекай і трапіў у зону абстрэлу.

У сераду ахвяру палявання перавезлі з Вілейкі ў рэанімацыйнае аддзяленне Мінскай абласной бальніцы.

Вілейская міжрайпракуратура ўзбудзіла крымінальную справу па факце няшчаснага выпадку.

Аддзел інфармацыі «РГ».

■ СМАРГОНСКІЯ НАТАТКІ

Мастацтва для роздуму

Працяг. Пачатак у №38.

Гэта публікацыя працягвае расказ пра скульптара Уладзіміра Церабуна.

30 скульптур падараваў Гродну, 50 – Смаргоні, 20 – этнаграфічнаму музею ў Гудзевічах Мастоўскага раёна і 8 – Гродзенскай пажарнай службе МНС, яе смелым і мужным людзям. 108 скульптур – вось гэта мастакоўскі жэст. Шмат з іх выкананыя з бронзы, алюмінію, дрэва, на што пайшлі немалыя сродкі з уласнай кішэні.

Гродзенскі перыяд быў вельмі плённым для Уладзіміра. Сам горад, утульны і прыгожы, спрыяў творчасці, а ён стараўся яго яшчэ больш упрыгожыць.

Люблю яго твор, помнік салдату "У ганаровай варце", устаноўлены на вайсковых могілках. Мне вельмі даспадобы яго паркавыя скульптуры з уласцівымі ім формамі, шыкоўныя люстры са шкла мясцовага шклозавода "Нёман" у драматычным тэатры і іншых вялізных залах.

У яго вялікі творчы дыяпазон. Ад дробнай пластыкі да манументальных твораў — усё яны ўдаюцца аднолькава добра, хоць гэта і не так проста.

Ён добра адчувае прастору, спалучэнне сваіх скульптур з архітэктурай і бачыць чым можа дапоўніць з пачуццём пэўнага стылю. Вельмі цікавыя яго бетонныя кветнікі, лавы з элементамі дрэва, што добра стасуюцца з зялянінай паркаў і сквераў. Акрамя ўсяго гэтага, ён вялікі майстар інтэр'ера, у чым я не раз быў перакана违ны.

Уладзімір добра валодае амаль усімі народнымі музычнымі інструментамі, якімі багата яго майстэрня. Часта іграе на цымбалах – падарунку гродзенскіх мастакоў. На балалайцы калі выканае раманс "Я вас сустрэў", заслухаешся, а калі ўжо возьме ў рукі гітару, то стане сапраўдным выканаўцам рамансаў і бардаўскіх песень. У яго ёсць цікавая ўласная паэзія і рамансы. Чалавек калі здольны, то здольны ва ўсім. У яго цікавыя артыкулы ў друку, шмат гадоў ён быў аўтарам і вядучым перадачы "Палітра" на Гродзенскім тэлебачанні, ён выдатны педагог і тонкі знаўца класічнай музыкі.

9 персанальных выставак у Маскве, Дубне, Зеленаградзе, Троіцку, Варшаве, Германіі, Літве.

Прыгадаю толькі адну з іх у Мінску ў выставачнай зале на праспекце імя П.М.Машэрава.

Выстаўка добра прадуманая аўтарам па колькасці работ, не перагружаная. Скульптуркі замест звыклых фанерных кубікаў стаяць на металічных падстаўках, іх разглядаеш не зверху, а так, як хочацца, і гэта прыдае лёгкасць, асабліва дробнай пластыцы. У творах прыгажосць спалучаецца з тонкай лірыкай. Нават тэму вайны ён вырашае праз тонкія пачуцці і глыбокі роздум.

Вось, напрыклад, невялічкая па сваіх памерах "Вясна". На хвілінку забыўшыся пра вайну, яны прыселі, ахінуўшыся салдацкай плашч-палаткай. На іх — ваенная адзенне, яна з першымі веснавымі кветкамі ў руках. Тут усё: вайна, каханне, лірычная паэзія і маладосць.

Не менш цікавы твор "Гульня". У канцэнтрацыйным лагеры агалены схуднелы хлопчык сядзіць на зямлі і гуляе з гільзамі ад патронаў.

А вось шматфігурная кампазіцыя "Пераможцы". Расчыненыя дзверы таварнага вагона. Салдаты вяртаюцца на радзіму. Змоўк гармонік, і кожны з іх думае аб сваім, аб цяжкіх дарогах вайны. Няма крыкаў "Ура!", а ёсць глыбокі чалавечы роздум, што вельмі характэрна для творчасці майго брата.

Прадстаўленыя на выстаўцы арыгінальная кераміка, дробная пластыка, станкавыя партрэты, фотаздымкі манументальных работ змаглі раскрыць пачуцці, духоўнасць і талент мастака.

Акрамя ўсяго гэтага, была шыкоўная серыя графічных твораў "Ракурс". Іх недзе было каля трыццаці. Такое забыць немагчыма. Валоданне малюнкам аголенага цела мужчынскай і жаночай фігур, незвычайная лёгкасць, кампазіцыйная завершанасць і эратычнасць мне нечым нагадалі творы знакамітага Пітэра-Паўля Рубенса.

На адкрыцці выстаўкі было многа мастакоў, мастацтвазнаўцаў і проста Валодзіных сяброў. У глыбокім задуменні разглядаў творы наш зямляк паэт Уладзімір Някляеў.

"Сымон-музыка". Разьба па дрэве. Аўтар Уладзімір Церабун.

Вядомы скульптар, прафесар А.А.Анікейчык сказаў мне:

— Вы музыкант. Валодзін брат. Пазнаў здаля, бо вы вельмі падобныя. Ведаеце, Валодзя вельмі вырас як мастак за апошнія гады. Я вельмі рады за яго.

На развітанне ён паціснуў мне руку, і гэта была мая апошняя сустрэча з цудоўным чалавекам і таленавітым мастаком.

Ён згас, як свечка, за лічаныя хвіліны, пакінуўшы Радзіме, людзям і роднаму гораду Барысаву свае неўміручыя творы высокага мастацтва.

Штодзённыя думкі як пражыць, за ўсё і ў тэрмін заплаціць выводзяць мастака з творчага рытму. Складваецца такое ўражанне, што сёння мастак не патрэбны грамадству. На яго проста не звяртаюць увагі. Творы не набываюць, і чым можна будзе апраўдацца перад нашчадкамі, сказаць цяжка. Тыя, што набытыя дзяржавай, марнуюцца і нідзе не выстаўляюцца. Некаторыя мастакі нават адмаўляюцца прадаваць, каб потым іх творы не былі зпятыя з падрамнікаў і не ляжалі ў рулонах. Дзяржаўны мастацкі музей, так званая мастацкая карцінная галерэя, тэрмінова патрабуе рамонту і пашырэння сваіх плошчаў з пэўным тэмпературным рэжымам і вільготнасцю паветра.

Палац мастацтваў перастаў быць такім, якім ён быў калісьці. Каб выжыць, ён здаецца ў арэнду. Тут праводзяцца выстаўкі розных гандлёвых фірмаў, кніжныя кірмашы і бог ведае што.

Зімой там такі холад, што дазваляецца хадзіць па выстаўках у зімовай вопратцы, зняўшы толькі шапку. Гардэробшчыца можа ўзяць адзенне, але ветліва скажа:

— У зале вельмі холадна. Ідзіце ў чым ёсць, толькі пакіньце, калі ласка, сумку.

Потым прывык, а спачатку было не па сабе. Усё трэба глядзець здаля, да вырабаў з далікатнага шкла не падыходзіш, бо можна не разлічыць габарыты сваёй пуховай курткі. Там мерзнуць усе: мастакі, гледачы і работнікі Міністэрства культуры, толькі ніхто не падае выгляду.

Юрый ЦЕРАБУН,
член Асацыяцыі беларускіх цымбалістаў.

Заканчэнне будзе.

■ НАВІНЫ РЭГІЁНУ

Выкапаў грошы

СМАРГОНЬ. Старажытныя манеты выкапаў смаргонец Пётр Ражанскі.

Знайшоў жа іх зусім выпадкова, выбіраючы бульбу. Адна манета –1766 года – вартасцю дзве капейкі з Георгіем-Пераможцам. Другая – 1751 года. Бацькі Пятра жывуць у Кругланцы ўсё сваё жыццё, але раней нічога падобнага не знаходзілі.

Тацццяна СКАРЫНКІНА.

З місіяй дабра

СМАРГОНЬ. Шмат карыснага зрабіў госць з Германіі Хорст Пфістэр днямі ў Смаргоні.

Пенсіянер прабыў у нашым горадзе нядоўга. Аднак змог наведаць 17 сем'яў, дзе выхоўваюцца дзеці-інваліды. І кожнай сям'і дапамог грашыма. Гэты нераўнадушны да чужых бед чалавек чытае на сваёй радзіме дабрачынныя лекцыі, у час якіх збірае ахвяраванні для Беларусі, якую наведвае ўжо 28 раз. Госць паабяцаў на будучае дапамагчы інвалíдными каляскамі Смаргонскаму аддзяленню беларускай Асацыяцыі дзяцей-інвалідаў.

Тацццяна СКАРЫНКІНА.

Ты не адзін

ВІЛЕЙКА. У СШ №3 па суботах працуе клуб "Пяць крокаў да сябе".

Вучні збіраюцца разам, знаёмяцца, дзеляцца перажываннямі, расказваюць аб сваіх праблемах. Сацыяльны педагог школы праводзіць кансультацыі, псіхалагічныя тэсты. У коле аднагодкаў ды пры дапамозе сацыяльнага педагога лягчэй вырашыць любое пытанне.

Святлана ЦІШКО.

Супраць СНІДу

ВАЛОЖЫН. Раённае аддзяленне арганізацыі "Хрысціянская садружнасць дарослых і маладых" уключылася ў праграму антыСНІД.

Спецыялісты Міжнароднага адукацыйнага цэнтра "Фіальта" правялі трэнінг з 20 старшакласнікамі гарадскіх школ раёна і ПТВ. Цяпер дзеці змогуць вучыць сваіх равеснікаў і на прыкладах расказваць пра небяспечнасць хваробы. Кіруе праектам у раёне настаўніца Алена Клачко.

Аддзел інфармацыі "РГ".

■ ЗНАЁМЦЕСЯ – КІЯСКЁР

Кожная раніца пачынаецца з газеты

МАЛАДЗЕЧНА. "Пройдзе час, і тэлебачанне выцесніць тэатр, часопісы, газеты", — сцвярджаў герой аднаго фільма, стараючыся падкрэсліць вартасць прафесіі тэлевізійшчыка.

На шчасце, ён памыліўся. Людзей, якія чытаюць газеты, год ад году менш не становіцца. І кіяскёр шапіка№10 **Алена Цар** заўсёды гатова гэта пацвердзіць.

У прафесію яна прыйшла восем гадоў таму. На заводзе, дзе доўгі час працавала, трапіла пад скарачэнне. Аднак новай сваёй работы не спужалася. Хутка знайшла агульную мову і з калегамі, і з пакупнікамі, многія з якіх не проста прыходзяць да яе за свежым нумарам газеты, але і каб расказаць пра жыццё-быццё.

Працуюць кіяскёры пазменна. Алена Цар расказвае, што час у першай палове дня ляціць хутчэй. Можа, таму, што пакупнікоў раніцай больш. Ідуць людзі на рынак, абавязкова зазірнуць, каб купіць любімую газету. Хаця такое суседства і не заўсёды на карысць: многія гараджане, справіўшы пакупкі, свежы нумар газеты купляюць у прадпрымальнікаў. "І гэта ў той час, — расказвае напарніца Алены **Аксана Шваб**, — што многія газеты ў нас таннейшыя". Па словах Аксаны, працаваць у шапіку не так ужо і лёгка. У іх цяпер, як у сапраўдным магазіне, якога толькі тавару няма. Ды і колькасць часопісаў, газет, што паступае ў продаж, год ад году павялічваецца.

У кожнага чалавека свой густ: адным падавай рэспубліканскія навіны, іншыя аддаюць перавагу гарадскім, рэгіянальным альбо проста просяць танную газету з праграмай.

Не ўтрымалася, каб не спытаць у жанчын, з якой жа газеты яны самі пачынаюць чарговы дзень. "Якая першай прыходзіць, тую, калі ёсць час, і праглядаем, — бышцам бы згаварыўшыся, адказалі кіяскёры. "А вось калі працую ў другую змену, — дадала Алена Цар, — то вечар у чацвер праводжу з вашай, "Рэгіянальнай газетай", што трапляе на паліцы шапіка прама з друкарні. У гэты час ад яе яшчэ вострa пахне фарбай, і ты адчуваеш, што адной з першых датыкаешся да свежых навін".

Марына СЛІЖ.

Кіяскёр кіёска «Белсаюздруку» №10, што ля прадуктовага рынку у Маладзечне, Алена Цар.
Фота Марыны Сліж.

Кіяскёр кіёска «Белсаюздруку» №10, што ля прадуктовага рынку у Маладзечне, Аксана Шваб.
Фота Марыны Сліж.

■ ЭКАЛАГІЧНАЕ ВЫХАВАННЕ

Што ўзяў ты ў прыроды...

МАЛАДЗЕЧНА. Па экалагічнай праграме пачала працаваць сярэдняя школа №8. Пакуль што ў ёй удзельнічаюць вучні 8-х і пачатковых класаў. Праграма распрацаваная настаўніцамі гэтай школы Жаннай Карповіч і Зінаідай Рыжкоўскай.

На ўроках школьнікі будуць вывучаць узаемаадносіны ўсіх жывых арганізмаў, уплыў жывёл на навакольнае асяроддзе. На думку Зінаіды Рыжкоўскай, найперш трэба растлумачыць дзецям, што прырода не паспявае перапрацоўваць смецце, якое пакідаюць пасля сябе людзі. Таму дэвіз экалагічнай праграмы гэтай школы гучыць так: "Усё, што ўзяў ты ў прыроды, толькі чыстым аддавай".

На практычных занятках вучні будуць знаёміцца з ачышчальнымі прыстасаваннямі, праводзіць рэйды па ачыстцы лясоў і вадаёмаў, аналіз пробаў вады, дапамагаць у пошуку крыніцаў ўе забруджвання, вывучаць флору і фауну Маладзечанскага раёна. Сёння ў свеце надзвычай востра стаіць праблема недахопу прэснай вады, прыгоднай для піцця. Магчыма, праз некалькі гадоў вырашаць яе давядзецца і Беларусі.

Экалагічны кабінет ужо амаль абсталяваны. На летніх канікулах закупілі экзатычных кветак на 500 тысяч рублёў, а таксама вучэбную літаратуру па экалогіі, выпісалі газеты адпаведнай тэматыкі. У куратараў экалагічнай праграмы вялікія планы: хочацца мець у кабінеце акварыум з экзатычнымі рыбкамі, гадавальнік рэдкіх відаў жывёл, а каля школы абсталяваць экалагічную сцежку. Школа ўдзельнічае ў конкурсе на лепшы двор. Яго абвясціў гарадскі аддзел адукацыі. Вынікі будуць падведзеныя 15 чэрвеня 2004 года.

Экалагічную работу вядуць таксама настаўнікі СШ №2 і СШ №5.

Святлана ЦІШКО.

Экалагічны кабінет у СШ №8 Маладзечна ўжо амаль абсталяваны. Настаўніца біялогіі Зінаіда Рыжкоўская разам з вучнямі 8–х класаў даглядае ўсе расліны, у тым ліку рададэндран (справа) і манстэру (злева), якая ў прыродным асяроддзі дае смачныя плады

Фота Святланы ЦІШКО.

■ ЧАЛАВЕК І ЯГО СПРАВА

Лес – іх лёс

МАЛАДЗЕЧНА. Ва ўсе часы лес – спадарожнік жыцця чалавека, яго доля, радасць і шчасце, духоўная скарбніца, якую шанавалі і берaглі. Так ставяцца да лесу і ў Радашкавіцкім лясніцтве.

Нельга ўтрымацца, каб не прыгадаць сівую мінуўшчыну, у час якой людзі, яшчэ пры князях і каралях, шанавалі і аберагалі лес, як зрэнку вока.

Цяпер лес у Радашкавічах ахоўваюць толькі леснікі, якімі кіруе **Аляксандр Яноўскі**. Перад канторай, якая прымасцілася каля лесу, і вакол яе – адмысловая чысціня. Сядзіба абнесена пафарбаваным плотам. Двор пасыпаны друзам, нават канюшня выглядае прывабна. Рэкламныя шчыты заклікаюць людзей быць сябрамі лесу. Елкі атуляюць альтанку, дзе на колькі хвілін збіраюцца леснікі, — гамоняць, жартуюць, абмяркоўваюць планы на будучае, чакаюць шэфа. Ён адвязе іх на рабочыя дзялянкі.

За апошні час набыта шмат тэхнікі. Ёсць трактары, грузавы транспарт, мікрааўтобус, крытая машына (карэта "хуткай" дапамогі – так жартаўліва называюць яе маладыя лясвікі), якая возіць іх на працу і назад, легкавушкі, пажарная машына.

Гаспадар лясніцтва – высакародны, добразычлівы і памяркоўны чалавек. Родам з Дзікшнянаў. Гадаваўся ў сялянскай сям'і. Закончыў тэхналагічны інстытут. Працаваў майстрам, намеснікам лясніча га і вырас да ляснічага. Сваю гаспадарку ведае дасканала, даверае маладому калектыву, мае аўтарытэт і слыве добрасумленным кіраўніком не толькі ў сваім раёне. Дырэктар лясгаса **Анатоль Ермаловіч** высока цэніць працу Радашкавіцкага лясніцтва. На базе яго праводзяцца абласныя семінары, бо гэтым людзям і сапраўды ёсць што расказаць, што паказаць.

Лясніцтва знаходзіцца на тэрыторыі зоны адпачынку. Таму галоўнае – ахова лесу ад пажараў і барацьба з чалавечай неахайнасцю.

Кожны год закопваюцца ў зямлю горы смецця, якое вывозяць з пасёлка і зоны адпачынку. Хапае працы. Трэба, па словах ляснічага, абнавіць, пасадзіць лес, ахоўваць яго ад розных захворванняў, прасачыць, каб не шкодзілі браканьеры, не валілі на дровы будаўнічы матэрыял, каб паляўнічыя паводзілі на пэўным узроўні.

— Ведаеце, на нашай тэрыторыі 38 садоўніцкіх таварыстваў, вадасховішча. І тут шмат незадаволеных і праблем, аж трашчыць галава. Але штосьці робіцца, знаходзім агульную мову. Як кажуць, пад ляжачы камень вада не цячэ. Нам добра дапамагае кіраўніцтва лясгаса. Мяркую, лес мы падлечым, адновім шумлівыя бары, якія доўга будуць служыць чалавеку, — кажа Аляксандр Яноўскі.

Хачу дадаць, што ляснічы не мае моды павышаць голас, зневажаць працаўніка. Хоць, здараецца, хлопцы заглядваюць у чарку. Яны вераць свайму кіраўніку, не крыўдзяцца на яго заўвагі.

— З нашым Сашам можна і горы звярнуць, — усміхаючыся заявіў востры на язык Валерый Лаўроўскі. – Ён душа чалавек, і мы яго не падвядзём.

Сымон БЕЛЫ,
заслужаны настаўнік Беларусі, пісьменнік.

■ ПТУШКІ

Дзюбатыя гараджане

Птушкі – нашы суседзі. Давайце будзем берагчы іх, а не знішчаць.

У Мінску, напрыклад, арнітолагі зафіксавалі аж 194 віды! Варта нагадаць, што ў Нацыянальным парку "Белавежская пушча" сустракаецца 226 відаў, а ў Бярэзінскім біясферным запаведніку – 194 віды птушак. Усяго на дадзены момант у сталіцы нашай дзяржавы стала гняздуецца 119 відаў птушак, што складае 52% арнітафауны Беларусі.

Тэрыторыя любога населенага пункта ўяўляе сабой спалучэнне шэрагу ландшафтаў. Гэта паркі, скверы, кустоўе, дамы, каляводныя забалочаныя мясціны, дарогі і інш. І розныя птушкі селяцца ў найбольш звыклых для сябе экалагічных умовах. Адна з папулярный маладзечанскіх варон выводзіць птушанят у парку за тэатрам "Батлейка". Прычым адбываецца гэта рэгулярна з году ў год. Галубы абжылі гарышчы дамоў па вуліцы Маркава. Ластаўкам для вывядзення патомства чымсьці спадабаўся чыгуначны вакзал на станцыі Радашкавічы. А ў курылцы завода "Унікаб" нейкая птушка ўвогуле вывела птушанят у трубе пад лаўкай, на якой рэгулярна адпачываюць рабочыя.

Пастаянна жыць каля людзей птушак вымушае высокая канцэнтрацыя харчовых рэсурсаў: звалкі, харчовыя адходы, сметнікі, агароды і сады, спецыяльны падкорм зімой.

Найбольш церпяць птушкі ад сваіх жа драпежных суродзічаў, катоў, а таксама ад гараджан, бо ў апошні час папулярнай стала страляніна па жывых мішэнях з пнеўматычнай зброі. Прычым нават у людных месцах! Няхай дзеткі павучаюцца, тады, можа, з цягам часу падстрэляць і каго-небудзь з нас, але ўжо, напрыклад, з "тт" ці "Макарава". Птушкі – нашы суседзі. Гэта ж мы пабудавалі свой горад на іх тэрыторыі.

Алег БЯГАНСКІ.

P.S. У матэрыяле выкарыстаны дадзеныя з часопіса "Птушкі і мы", №5 за 2003 год.

■ ВАША ЗДАРОЎЕ

Грыбы спярша правярайце

МАЛАДЗЕЧНА. Грыбы, сабраныя сёлета ў лясах нашага рэгіёну, часта небяспечныя для жыцця чалавека з-за іх радыеактыўнасці. Радыяцыя можа назапашвацца ў арганізме, а пасля абярнуцца смяротнай хваробай.

Сёлетні год аказаўся багатым на грыбы. Спецыялістам паста радыяцыйнага кантролю Маладзечанскага раённага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі даводзіцца працаваць з вялікім напружаннем. Высокі прафесіяналізм работнікаў дазваляе выявіць забруджванне прадукцыі радыенуклідамі. У верасні даследавана 239 проб на ўтрыманне радыенуклідаў, у тым ліку 191 узор грыбоў. Перавышэнне выяўлена ў 37 пробах. У вараных грыбах забруджанасць вызначалася ў межах 387-1608 БК/кг пры дапушчальным узроўні 370 БК/кг.

Такая ступень забруджвання была ўстаноўлена ў грыбах, якія былі сабраныя ў лясах каля вёсак **Слабодка, Талуць, Вязынь** Вілейскага раёна, **Вузла** Мядзельскага і **Васькаўцы, Даманава, Чарчонава** Маладзечанскага раёна.

Надзвычай моцнае забруджванне выяўлена ў сырых грыбах (курках), якія былі сабраныя ў раёне вёсак Вяжуці, Даманава, Слабодка, Цна. Узровень забруджвання склаў ад 537 да 8474 БК/кг пры дапушчальным 370 БК/кг.

Аб курках мы паведамлялі ўжо не адзін раз: у нашых рэгіёнах яны ўяўляюць сур'ёзную небяспеку ў накапленні радыенуклідаў. Таму лепш увогуле адмовіцца ад іх.

Даследаванне сушаных грыбоў паказвае, што і тут не ўсё добра. У 5 пробах устаноўлена ўтрыманне радыенуклідаў ад 4550 да 9999 БК/кг пры дапушчальным узроўні 2500 БК/кг.

Узоры такіх грыбоў былі сабраныя каля вёсак **Журыхі, Даманава, Хоўхлава, Вязынь.**

Таму яшчэ раз нагадваем аматарам лясных дароў: калі вы знайшлі час пайсці ў лес за грыбамі, ягадамі, лекавымі травамі, настараўцеся знайсці час і для таго, каб іх праверыць. Гэта ў вашых інтарэсах!

Правяраць трэба ў акрэдытаваных лабараторыях, дзе працуюць кваліфікаваныя спецыялісты, якія могуць правесці даследаванні і даць адпаведныя рэкамендацыі па далейшым выкарыстанні дадзенага прадукта.

У кастрычніку ў населеных пунктах Хоўхлаўскага сельсавета плануецца работа перасоўнай радыелагічнай лабараторыі Мінскага абласнога цэнтра гігіены і эпідэміялогіі. Будзе даследавана прадукцыя ў прыватным сектары, а таксама грыбы і ягады. Аб даце прыезду будзе паведамлена ў Хоўхлаўскі с/савет.

Віктар БЕЛІК,
доктар-радыёлаг.

■ ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

Шар-зонд метэаралагаў

У ясны дзень сярод кучавых воблакаў іншы раз можна ўбачыць воблака-пераростак у форме калоны або грыба. Гэтыя гіганты "прараcтаюць" нават у стратасферу і лічацца вельмі небяспечнымі для лятальных апаратаў. Увогуле ж, воблакі ўтвараюцца з вады, якая выпараецца з паверхні акіяну.

Усе звесткі аб надвор'і ў Беларусі спачатку сцякаюцца ў Мінскі метэаралагічны цэнтр, а потым – у 3 сусветныя гальныя цэнтры, якія знаходзяцца ў ЗША, Аўстраліі і Расіі (Маскве). Размешчаны Мінскі цэнтр ля станцыі метро "Маскоўская". Адсюль рэгулярна некалькі разоў на суткі адбываюцца запускі шароў-зондаў. Гэты час ужо маюць на ўвазе авіяцыя, сілы СПА, іншыя ведамствы, якія "эксплуатуюць" паветра. Прычым час запускаў скаардынаваны паміж усімі краінамі. Такім чынам атрымліваецца вертыкальная і гарызантальная "фатаграфія" глабальнага стану атмасферы зямлі.

Сам шар вырабляецца з латэксу. Можа запаўняцца гелем або вадародам. На вялікай вышыні такі шар раздзімаецца да аб'ёму вясковай хаты. Звесткі пра тэмпературу, ціск, вільготнасць, напрамак і сілу ветру, а таксама пра іншыя параметры перадаюцца на зямлю па радыё. Як нам распавядалі на экскурсіі па метэастанцыі, адпрацаваны зонд, калі ляціць долу, вельмі моцна свішча, каб людзі паспелі адскочыць. І, па словах метэаролагаў, выпадкаў траўматызму не было зафіксавана. Шар з зондам адлятаюць ад месца пуску на дзесяткі і сотні кіламетраў. Калі я служыў у войсках СПА на востраве Саарэмаа, то нашу граніцу рэгулярна перасякалі шары з усіх прыбалтыйскіх краін.

Толькі двойчы, калі над Мінскам стаялі глыбокія антыцыклоны, адпрацаваныя зонды падалі паблізу ад метэастанцыі каля людзей. Прычым аднойчы быў нават струшчаны кошык з яйкамі. Кошт тых яек кампенсавалі ў складчыну работнікі станцыі. Але гэта было аж у 80-я гады.

Хоць і наракаем мы на якасць прагнозаў надвор'я, але не будзем забываць адну рэч: гэтыя прагнозы больш апраўдваюцца жыццём, чым прагнозы беларускіх эканамістаў.

Алег БЯГАНСКІ.

ГУТАРКА З ПСІХОЛАГАМ

Шлях да сябе

МАЛАДЗЕЧНА. Шлях да сябе... Яго хоча знайсці кожны з нас. Чула, што чалавек не можа палюбіць і зразумець іншага, калі не любіць і не разумее сябе. Згодныя?

Сваё меркаванне ёсць і ў загадчыцы аддзялення рэабілітацыі дзяцей і падлеткаў цэнтра сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей, кіраўніка псіхалагічнага клуба "Шлях да сябе" **Наталлі Мазуры.** Некалькі крокаў да сябе яна ўжо зрабіла. Таму з'явілася ідэя дапамагчы іншым. Наталля распрацавала сваю трэнінгавую праграму.

Загадчыца аддзялення рэабілітацыі дзяцей і падлеткаў цэнтра сям'і і дзяцей, кіраўнік псіхалагічнага клуба "Шлях да сябе" Наталля Мазура.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

Шлях да поспеху

Шлях да поспеху знайсці можна. Для гэтага толькі трэба пазбавіцца адмоўных эмоцый і паспрабаваць зацікавіцца сваёй асобай.

Сядзьце перад люстэркам, развядзіце рукі ў бакі, быццам шалі. У думках на адну пакладзіце падзеі, пачынаючы з дзяцінства, якімі вы задаволеныя. На другую -- тыя, што не зусім задавальняюць. Лепшага ў жыцці будзе значна больш, чым думаеце.

Бацькі і дзеці

Гэты альянс — неад'емная частка нашага жыцця. На дзіцяча-бацькоўскія трэнінгавыя праграмы збіраюцца мамы і таты, у якіх ёсць цяжкасці ў выхаванні дзяцей. Ці проста з'явілася жаданне лепш зразумець адно аднаго.

Бацькі выхаванню паддаюцца цяжэй, чым дзеці. У любой дарослай асобы ёсць як бы тры яе састаўныя часткі: дзіця, бацька, дарослы. І задача спецыяліста ўраўнаважыць іх.

Часцей шукаюць дапамогу бацькі, якія выхоўваюць 8--11-гадовых школьнікаў.

Вельмі часта бываюць праблемы ў саміх бацькоў, якія яны хаваюць за дзяцей. У першую чаргу гэта мамы і таты з высокім узроўнем трывожнасці. Прычым яна не мае канкрэтнага абазначэння, а проста з'яўляецца станам чалавека. Гэта выклікае праблемы паміж бацькамі і дзецьмі.

Што можа наблізіць дарослага да дзіцяці? Пагуляйце разам. Памалюйце адно па аднным ці памачыце палец у фарбы і зрабіце на паперы мора, неба. Толькі не павучайце дзіця. Пераўварыцеся ў хлопчыка або дзяўчынку, каб паміж вамі не было саперніцтва. З больш старэйшымі дзецьмі "асвойвайце" масаж ці вучыцеся гаварыць кампліменты.

Арт-студыя

Гэта новая распрацоўка псіхолага Наталлі Мазуры. А пачалося ўсё яшчэ з дзяцінства, калі яна пачала танцаваць. Менавіта танец, лепка, малюнак дапамагаюць адкрыць унутраныя магчымасці чалавека. І разам з тым у зайальнай форме вырашыць канфлікт з самім сабой і навакольнымі.

--Арт-студыя — маё асабістае захапленне, -- гаворыць Наталля. -- Я бачу ў яе стварэнні шмат перспектыў. Гэта тое, што радуе чалавека. Можна разам працаваць з дзецьмі і дарослымі. У праграме няма абмежаванняў па ўзросце. Яна аблегчыць жыццё людзям з псіхічнымі асаблівасцямі.

-- Ваш клуб,студыя — нібыта асобная краіна.

-- Так. У нас нават герб свой ёсць. Яго прыдумаў адзін з клубаўцаў. Галінка бярозы і дуба азначаюць жаночы і мужчынскі пачатак, сонца -- сімвал святла, птушка -- душы, званочак -- яе гукі, каласы -- сталасць душы, сэрца -- каханне.

-- Ці ведаеш ты, Наталля, шлях да сябе? Які ён у цябе?

-- Я шмат сустракаюся з людзьмі. Гэта мая крыніца жыцця. А таксама танцую, малюю і чытаю кнігі.

... У кожнага свой шлях да сябе. Маркую, што сёння, сяброўка, мы таксама знайшлі яго.

Ірына РАБУШКА.

■ **СЯМ'Я**

Няроўны шлюб таксама бывае

СМАРГОНЬ. Па дадзеных спецыялістаў ЗАГСа, у раёне ўзрасла колькасць няроўных шлюбаў. Розніца ва ўзросце паміж жанчынай і мужчынам у такіх шлюбах вагаецца ў межах 20-30 гадоў.

Старэйшымі бываюць як жаніхі, так і нявесты. Апошні няроўны шлюб зарэгістравалі сёлета 21-гадовая дзяўчына і 42-гадовы мужчына. А самай маладой нявесце ў гэтым годзе было 15 гадоў. Гавораць, справа не ў цяжарнасці, а ў вялікім каханні.

Выходзяць замуж смаргонскія жанчыны і за мяжу: у Чэхію, Славакію, Іспанію, Англію, Польшчу. А таксама едуць на заробкі ў гэтыя краіны. Тады бяруць спецыяльныя даведкі, якія дазваляюць ажаніцца з іншаземцамі, нават калі іх яшчэ і на прыкмеце няма. Кажуць, на ўсялякі выпадак.

Узрасла колькасць скасаваных шлюбаў, дзе мужчыну і жанчыну «прымушаюць» разводзіцца законы. Распадаюцца сем'і ў час куплі-продажу кватэр, прапіскі. Прыкладна 80% такіх сем'яў сходзяцца зноў.

Ірына РАБУШКА.

Мая палавіна

Часта муж і жонка кажуць адно аб адным: "Мая палавіна". У гэтых словах глыбокі сэнс. Палова нашых поспехаў закладзена ў сям'і, разам лягчэй пераносіць цяжкасці, і гора ўдваіх – гэта толькі палова гора.

Кажуць, што выраз "мая палавіна" зарадзіўся ў далёкім мінулым, калі яшчэ на зямлі жылі агромністыя жывёліны "андрагіны", якія спалучалі ў сабе мужчынскі і жаночы пачатак. Яны валодалі вялікай сілай, упэўненасцю і дазвалялі сабе сапернічаць нават з багамі. Зеўс угнявіўся і вырашыў пакараць іх. Ён раздзяліў іх папалам, так што атрымаліся дзве істоты – мужчына і жанчына, і раскідаў па зямлі. З таго часу кожны шукае сваю палавіну. Не знайшоўшы яе, чалавек робіцца няшчаслівым. А калі дзве палавінкі збіраюцца разам, то зноў валодаюць сілай андрагіна. Жыццё ў такой сям'і поўніцца не толькі каханнем. Але і ўзаемаразуменнем, пяшчотай, дабрынёй.

У старажытнаславянскай мове "су" азначала "злучаныя разам", "пруга" – вупраж. Выходзіць, "супругі" гэта людзі, што ідуць у адной вупражы. Давайце не будзем забывацца пра гэта.

Марына АЗЕРСКАЯ.

■ **ПАРАДЫ АД РЭГІЯНА**

Ну, выбі дыван!

Колькі сямейных драм адбываецца па гэтай прычыне. А можа, да гэтай праблемы можна знайсці іншы падыход.

1. Абараняйце дываны ад сонечнага святла занавескамі, каб захаваць насычанасць афарбоўкі.

2. Не радзей аднаго разу ў год чысціце дыван уручную пры дапамозе шампуню ці спецыяльным пыласосам.

3. Вылітую на пакрыццё вадкасць выдаляйце адразу ж.

4. Старайцеся, каб не траплялі на пакрыццё рэшткі ежы.

Некалькі іншых парад для гаспадыні

Калі трэба хутка астудзіць гарачы кампот, пастаўце каструлю з кампотам у вялікую пасудзіну, напоўненую халоднай вадой, у якую дабаўлена крышку буйной солі.

Сырую капусту смажыць не варта, яна становіцца сухой і нясмачнай. Таму спачатку яе трэба адварыць, а пасля смажыць.

У тушаную свежую капусту дадайце крышку воцату ці лімоннай кіслаты, каб капуста не рабілася мяккай.

З найлепшымі пажаданнямі — бобрык Рэгіян.

Я раскажу пра горкае каханне

На вуліцы было холадна, мокра і цёмна. Таму, напэўна, і здаўся раем у гэту непагадзь вагон цягніка, які павінен быў давесці мяне да роднай вёскі. Прымасціўшыся ля акна, пазірала на ярка асветлены вакзал, перон, па якому тудысюды снавалі людзі, і з нецярпеннем чакала, калі ж мы нарэшце паедзем. "Да адпраўлення цягніка засталося пяць хвілін", — прахрыпеў у рэпрадуктары голас машыніста. Літаральна ў гэты час з боку вакзала паказалася маладая жанчына з дзіцячай каляскай і вялікай сумкай у руках. Бясспрэчна, яна спяшалася на гэты поезд.

"Дапаможам", — па-змоўніцку падміргнула свайму суседу і першай падалася да выхаду". "Давай!" — зухавата падняўся са свайго месца хлопец і рушыў услед. Лену, так назвалася жанчына, ён пасадзіў на сваё месца — свабодных у вагоне больш не аказалася, — а сам з яе вялікай сумкай і каляскай застаўся стаяць у тамбуры.

"Пашчасціла нам з вамі, – першай пачала гаворку я. Сапраўднага мужчыну сустрэлі". "Дзе яны цяпер, сапраўдныя", — з нейкай іроніяй у голасе сказала яна і адвярнулася да акна. Па той яго бок ішоў дождж, сцякаючы па мокрым шкле буйнымі кроплямі. Праз нейкі час такім жа мокрым стаў твар маладой жанчыны. Толькі не ад вады, ад слёз.

"Ведаеце, — пачала сваю споведзь Лена, — я таксама верыла ў сапраўдных мужчын. Моцных, разумных, дужых, здольных зразумець, падставіць сваё плячо. І такі знайшоўся: прадпрымальнік Юрык, у якога я працавала прадаўцом на рынку.

Пакахалі адразу. Як і ўсе мужчыны-каўказцы, ён умеў апякаць. А на 8 Сакавіка Юрык прапанаваў стаць яго жонкай. Я згадзілася".

Лена марыла пра вяселле. Не раз уяўляла, як у белай, да падлогі сукенцы ўвойдзе ў вясковы клуб, як станцуе, пад зайздроснымі позіркамі сябровак, свой першы сямейны вальс. Аднак Юра цягнуў з вяселлем. Адразу казаў, што не дазваляюць фінансы, пасля, што разумныя людзі з заявай у ЗАГС адразу не бягуць. Трэба пажыць разам, прыглядзецца. Праз тыдзень Лена перахала да яго на кватэру.

Жылі дружна надоўга. Юрык аказаўся капрызным, сварлівым чалавекам. Як ні старалася, не магла дагадзіць ні сказаць, ні прыгатаваць. Лена адчувала, што замінае яму, але сабраць чамадан і вярнуцца ў інтэрнат не хапала сіл.

Юрык сам пакінуў яе, акурат напярэдадні Навагодняга свята. Забраў свае рэчы і сказаў, што больш не вернецца. А яшчэ праз два месяцы Лена нарадзіла дзяўчынку. З бальніцы яе забралі сяброўкі. Яны і рэчы дзіцячыя купілі, каляску ў камісійным магазіне. Вечарам таго ж дня патэлефанаваў Юрык і сказаў, што ў кватэры яна можа жыць да восені.

Новаспечаны бацька так ні разу і не адведаў дачку. Лена таксама яго не шукала. Маўляў, насільна мілы не будзеш. А калі надышоў час з'язджаць з кватэры, асмелілася ды папрасіла ў цёткі, якая жыве ў адной з вёсак Маладзечанскага раёна, прытулку. Тая пляменніцы не адмовіла. Толькі накрычала, затое што доўгі час не прыязджала, не пісала, прымусіўшы старога чалавека хвалявацца.

Цётка Наташа — родная сястра Ленінай пакойнай маці. Працавітая, добрая жанчына, якая ўсё сваё жыццё гнула спіну ў калгасе. Была і звеннявой па вырошчванні льну, і брыгадзірам бульбаводчага звяна, і маці для сястрыных дзяцей, якія рана засталіся сіротамі. Лена не памятае, каб яна калі-небудзь скардзілася, стагнала, наракала на свой лёс. Наадварот, цётка была душой любой кампаніі, умела радавацца жыццю і заражала аптымізмам іншых.

Пасля размовы з ёй быццам бы лягчэй стала і самой Лене. Цяпер яна верыць у шчаслівы лёс сваёй дачушкі, за адказе ў які будуць мама і бабуля.

Марына СЛІЖ.

■ ВЁСКА

Слабадскія надвячоркі

МЯДЗЕЛ. Алега Жыхара, старшыню Слабадскога сельвыканкама, мы сустрэлі ў кустах.

— Суботнік зрабілі, праўда, на пятніцу ён у нас прыпаў, — смяецца-жартуе. — Парадак наводзім, травы падкошваем, кустоўе высякаем, бо разрастаецца яно хутка, непрыгожа вакол будынінаў.

Праўду сказаў новы старшыня мясцовай улады – на час нашага наведвання — дзесяты дзень у старшынеўскім крэсле: "Чаго-чаго, а хмызнякоў у Слабадзе і наваколлі хапае. З-за кустоў нават асобных хат не бачна. Толькі царква на пагорку бачная здалёк".

Праваслаўны храм Аляксандра Неўскага – помнік эклектычнай архітэктуры XIX стагоддзя і знаходзіцца пад ахоўвай дзяржавы. Гэта цяпер. А тры дзесяцігоддзі царква была зачыненая, і размяшчаўся ў ей калгасны склад. Алег Яўгенавіч Жыхар нагадаў, як хлапчуком лазіў сюды па семкі.

У 1991-м у царкве вырашылі дом абрадаў зрабіць. Адрамантавалі будынак, упрыгожылі і найперш спланавалі ўшанаванне працоўных дынастый правесці. Машына, якую адправілі ў райцэнтр за падарункамі, перакулілася. Вяскоўцы ўбачылі ў гэтым знак Божы, і ніхто на запланаваную вечарыну не прыйшоў. Затое з лёгкай душой аддалі будынак праваслаўным вернікам.

Пра гэта нам расказала сельсаветаўская сакратарка Таццяна Берняковіч. Яна — самы дасведчаны ў вясковых справах чалавек. Вядома ж, з жалобнай падзеяй ці са святочнай нагоды – усе да яе ідуць.

Сама яна кожнага з 840 вяскоўцаў з 16-і сельсаветаўскіх вёсак ведае. Хоць семнаццаць гадоў таму нават Мядзельскім мясцовасць у яе здзіўленне выклікала.

— У нас на Гомельшчыне палі – краю не відно, а на Мядзельшчыне – невялікія, схаваныя сярод лясоў участкі. Першы раз паслалі мяне, маладога эканаміста, каменне з палёў збіраць, а я не ведала нават, як гэта робіцца. Без рукавіц пайшла, маленькія, з арэх галышыкі збіраю, стараюся. Ну і смяяліся нада мной тады. Але і дапамагалі.

У цэнтры Слабады – невялікая сажалка, добрая забава для вясковай дзятвы. 10-гадовы Сяргейка толькі вуду закінуў, а з высокай травы цікуе за яго ўловам яшчэ адзін аматар рыбкі – пушысты белы кот. Чакае-не дачакаецца, пакуль рыбаку пашанцуе, а разам з уловам і азарт прыйдзе. Тады і ўпалюе мурлыка сабе ласунак.

А на тым беразе возера патанае ў зеляніне прасторнае дварышча. Гаспадары яго лічацца найбольш працавітымі ў Слабадзе. Дзмітрый Антонавіч і Лія Уладзіміраўна Герасімовічы, нягледзячы, што сёмы дзесятак гадоў да выходу хіліцца, гаспадарку трымаюць моцную, багатую. Тры каровы на падвор'і, дзесятак авечак. Па двары важна ходзіць, клічучы за сабой ладную чародку курэй, чарнахвосты певень. І два вепручкі клопату і корму патрабуюць.

— Калі ж паспяваеце ўсім сена нарыхтаваць, дагледзець усю скаціну? – пытаюся ў Дзмітрыя Антонавіча, бо ведаю, што ён да таго ж яшчэ і на працу ходзіць, у мясцовую школу, рабочы па догляду за будынкамі.

— Канечне, сумаваць і адпачываць няма калі, — згаджаецца ен. – У працы з ранку да позняга вечара. Як стану, бывала, касіць, дык на цэлы дзень гэтага занятку хапала. І нічога, здароўя не бракавала. Цяпер, праўда, сілы не тыя, пастарэў. Вось трактар змайстраваў, ён у гаспадарцы памочнік.

Вечарэе, і гаспадыні выходзяць да веснічак сустракаць з пашы жывёлу. Кліча ў двор і сваіх трох рагуль Вера Міхайлаўна Карчэўская. Не кожны дзень даводзіцца ей самой сустракаць з пашы жывёлу. Працуе Вера Міхайлаўна галоўным заатэхнікам у мясцовым калгасе, з грамадскім статкам клопатаў шмат. Ды яна спакойная за парадак у доме, бо мужыкі яе – муж і тры сыны – працавітыя, гаспадарлівыя. Сярэдні, Юра, нават кароў даіць умее не горш за маці. І парасяткам корму дасць, і курам, калі маме часу няма. Няма зараз дома Юры, ужо месяц, як у войску служыць. Затое малодшы, васьмікласнік Алёшка, да працы спрытны. І старэйшы сын, Віталік, кожныя выхадныя дадому прыязджае: і касіць дапамагае, і сена гатовае на дварышча прывезці, і скласці яго на сенавал.

Пакуль мама ў суседкі, мы вартуем дом.

Фота Юрыя Карпіцкага.

Не, няма сярод іх Карчэўскіх, гультаёў. Менавіта гэтую рысу і прыкмеціў мясцовыя жыхары, калі дванаццаць гадоў таму перасяліліся яны з Добрушскага раёна на Мядзельшчыну. Лёшку тады крыху больш года было, а мама адразу на работу пайшла.

У 16-і вёсках Слабадскога сельсавета жыхароў, як і ўсюды, з кожным годам становіцца менш. Вось і сёлета на семнаццаць гаспадарак бядней стала. Бязлюдзеюць пераважна маленькія вёскі, перасяляюцца іх састарэлыя гаспадары – хто на пагост, хто ў горад да дзяцей. Ёсць, праўда, і наваселлі. У Лейцах, напрыклад, новыя гаспадары з'явіліся, Пруднікавы. Пераехалі з Мядзела на бацькоўскую сядзібу, гаспадарку завялі. Валя на ферме працуе, там жа і муж не сабе занятак знайшоў. А будаўнічых спецыяльнасцях і вёска мае патрэбу.

Тут жа, у Лейцах, мне пашчасціла пазнаёміцца з незвычайным чалавекам, былым вясковым настаўнікам, а зараз пенсіянерам Рычардам Савельевічам Федарцом. Яго сядзібу на вясковай вуліцы ўбачыш здалёк па квяцістай шматколернасці яркіх ружаў – ад белага да густа-барвовага. Колькі ў яго кустоў руж, Рычард Савельевіч злічыць не можа. Затое сарты ведае дакладна – іх 28. У яго садзе, які займае за домам ледзь не гектарную плошчу, якіх толькі дзіваў не ўбачыш. Адно толькі пералічэнне раслін ды іх сартоў не адзін аркуш паперы зойме. Гэтае захапленне ў Рычарда Савельевіча – сямейнае. У старым садзе яшчэ захаваліся дзедава яблыня-антонаўка і грушы, якія бацька садзіў. А побач з імі не цесна кустам вінаграду — больш за 60 сартоў.

Гэты працавіты і апантаны вясковы настаўнік заўсёды быў летуценнікам: мог не пашкадаваць цэлага месячнага заробку, аддаць яго цалкам на саджанцы і чаранкі. Выпісваў іх адусюль, дзе толькі знаходзіў. Гісторык па спецыяльнасці, ён ствараў вобразы не на паперы, не ў гуках, а ва ўласным садзе.

Паехаў аднойчы са школьнікамі на экскурсію ў Кіеў. Стаячы на рачным плёсе, заўважыў, што з вадой да ног прыплыло нешта. Нагнуўся і падняў некалькі маньчжурскіх арэхаў. Пасадзіў іх у сваім садзе і назваў на памяць пра Кіеў гістарычнымі іменамі – Кій, Харыў і Шчэк. Побач з імі — прыгажуня белая акацыя, Лыбедзь. Таксама вырасла з зярнятка, якое прывез Федарэц з Кіева.

Вялікімі сталі сем бярозак – "падымаеш галаву, каб глянуць на вяршаліны, і шапка зваліваецца". Роўненькім кругам разбегліся па пагорачку адзінаццаць ялінак – іх садзілі адзінаццаць яго выпускнікоў. А пасярэдзіне – тая ялінка, якую пасадзіў ён сам.

Гарлачык белы ў Чырвоную Кнігу занесены. А настаўнік з вучнямі разводзіў гэтую расліну ў сажалцы, якую спецыяльна выкапаў у сваім садку. Калі гарлачык размножыўся, садзілі яго ў навакольных азёрах і сажалках.

У ягонай жа доўга жылі дрэсіраваныя карасі. Рычард Савельевіч прывучыў іх прыплываць да берага на стук і абавязкова падкормліваў. Некаторых, кажа, можна было потым голымі рукамі лавіць.

Кожная расліна ў яго садку мае сваю гісторыю, сваё імя і абавязкова звязана з любімым школьным прадметам. Мы з замілаваннем спыніліся ля рабінкі, што здолела-такі "к дубу перебраться" праз вузенькую, ледзь прыкметную сцяжынку ў садзе. І зноў любаваліся пышным кустом, густа пакрытым дробненькімі белымі зорачкамі-кветачкамі, – клематысам.

Змяркалася. На вясковых падворках мыкалі сытыя рагулі, а гаспадыні, падзынькваючы даёнкамі, кіравалі да хлявоў. У вечаровых промнях заходзячага сонца вёска сціхала, забывалася кароткім летнім сном. Засынала, каб заўтра на досвітку зноў прадоўжыць адвечны калаўрот нетаропкага зямнога быцця – шчырага і вечнага, як само жыццё.

Наталля ВАЛЫНЕЦ.

■ ПЕРАСЦЯРОГА

Пусцілі госцю на парог

ВАЛОЖЫН. Сёння пра гісторыю, у якую трапіла, сама жанчына ўспамінае ўжо не са слязамі, а са смехам. Маўляў, каб горшай бяды не было, а грошы – справа нажыўная.

...Адбылося ўсё ў адзін з базарных дзён. Набыўшы з раніцы неабходныя прадукты, пенсіянерка пякла бліны на летняй кухні, калі пачула, што іх звычайна дабрадушны Пушок ледзь не разрываецца ад брэху. Выправіла мужа пагледзець, хто там прыйшоў. Той убачыў у каліdорчыку незнаёмую жанчыну, якая шпарка гаварыла па-польску.

Яна і прадставілася полькай, што прыехала ў райцэнтр на пахаванне. Расказала, што гэта пацягнула вялікія расходы і на білет у Польшчу ёй цяпер не хапае грошай. Таму прапанавала пенсіянерам набыць у яе тры курткі. Адну адразу прымерала на гаспадара, пагладжваючы і нахвальваючы таго.

Разумеючы, што тры курткі ім зусім непатрэбныя, яны пагадзіліся проста пакінуць іх, а госці на дарогу перадалі падарунак, пакінутую пляменніцай – 200 еўра і 50 долараў ЗША. Махлярка запэўніла, што курткі вельмі дарагія, калі надумаюцца прадаваць, то не менш чым па 250 долараў за кожную. Але праз шэсць месяцаў яна абавязкова вернецца ў Валожын, афармляць спадчыну, і тады верне доўг, а таксама аддзячыць падарункамі.

"Двухгадовае дзіця тое б не зрабіла, што я, — успамінае Леаніда (назавём яе так), гэта цяпер, калі успомню, то бачу, што канцы з канцамі ў расказе "полькі" не сходзяцца. А тады паверыла і нават суперажывала. Тая расказала, што прыехала на пахаванне да Кавалеўскіх, прынамсі, такое прозвішча ў Валожыне досыць распаўсюджанае, жывуць яны на вуліцы Кірава, запісала на паперы нават свой адрас у Зялёнай Гуры і прозвішча: Макоўская Марыся.

Вочы гаспадыні раскрыла яе сваячка, якая заўважыла, што ў палякаў прозвішчы не заканчваюцца на "ая". Адрас, праўда, запісаны на рускай мове. Тады разам і раскрылі пакеты, ў якіх ляжалі тыя злашчасныя дэрмацінавая курткі, хаця, магло быць і рыззё.

Леаніда Міхайлаўна гаворыць, што ў час візіту няпрошанай госці і хацела б штосьці сказаць, ды язык не паварочваўся, нібы заслона якая засціла розум. Нават твар той жанчыны дакладна не запомніла, хаця, як цяпер зазначае, тая і не моцна давала сябе разглядаць. Высокая, мажная – вось і ўсе прыкметы. Ды каб яшчэ адна была, а то і муж паддаўся на правакацыю. Заўсёды нетаропка-разважлівы, тут ён нават праспешваў жонку, каб кідала свае бліны і ішла глядзець курткі. Нічога не сказаў і тады, калі тая прынесла чужыя грошы.

Сёння гаспадару няма ў чым папракнуць жонку, застаецца проста паціскаць плячыма, бо не ведае, што на іх найшло, ці то жанчына гаварыла перакаnaуча, ці то сапраўды паддаліся нейкім чарам.

Колькі разоў перасцерагаюць супрацоўнікі міліцыі людзей, каб не пускалі ў свае дамы незнаёмых людзей, не ўступалі з імі ў кантакты. Ажно чужыя прыклады, відаць, не ўздзейнічаюць, кожны жадае вучыцца на ўласных памылках, кожнаму здаецца, што яго цыганскі гіпноз абміне. Леаніда ўпэўнена, што гэта "полька" абдурыць яшчэ не аднаго чалавека, што на ёй кропка не пастаўлена, і шчыра жадае, каб яе землякі былі больш абачлівымі, не пускалі такіх "гаротніц" на парог.

Наталля ШТЭЙНЕР.

■ ГІСТАРЫЧНЫ АТЛАС РЭГІЁНУ

Валожын учора і сёння

Першае маё знаёмства з Валожынам адбылося летам 1957 года, калі мяне, падлетка, слесара Маладзечанскай абласной вагарамонтнай майстэрні, накіравалі ў сваю першую ў жыцці і даволі працяглую камандзіроўку ў Валожын дапамагаць старэйшым спецыялістам па гэтай справе рамантаваць вагі і гіры, якія звозілі з усіх магазінаў, цэхаў і складоў раёна.

Першыя ўражанні, як вядома, самыя незабыўныя. Таму і цяпер, як амаль паўвека назад, захавалася ў памяці дарога ад Маладзечна да Валожына ў 41 км, па якой амаль 2 гадзіны ішоў вечна набіты людзьмі, як селядцамі, маленькі аўтобусік ГАЗ-51. Такая маруднасць была звязаная з тым, што дарога была грунтовая з выбітымі ў жвіровым насыпе ямамі і толькі дзе-нідзе перамяжалася з участкам "польскага" бруку. Пасля Ганчыцаў яна ўвогуле крута ішла ўверх. Цяпер тых "васьмёрак", якія пaмінaлi нядобрым словам кіроўцы ў вясенне-восеньскую распуціцу і зімовую слізату, няма, бо паўтара дзесятка гадоў назад ад маста праз Бярэзіну, праз высечаны лес пралягла роўная, як струна, асфальтавая дарога, якая прыблізіла Валожын па часе язды ў 2 разы. Не стала больш рызыкі сутыкнуцца са снаваўшымі раней праз дарогу паравозікамі, што цягалі па вузкакалейцы вагоны з тарфакрошкай, якая дабывалася з навакольных асушаных балотаў для торфабрыкетнага завода "Беразінскі". Дарэчы, запасы яе даўно ўжо вычарпаны.

Змяніўся і праезд да цэнтра ў самім горадзе. Раней да яго падымаліся дзве вузкія вуліцы з драўлянымі дамамі паміж імі: па правай транспарт падымаўся ўверх, па левай – крута спускаўся ўніз да перасячэння дарог на Мінск і Маладзечна.

Ад былога гістарычнага цэнтра, абстаўленага здаўна рознымі крамамі, амаль нічога не засталося, толькі ўсё гэтак жа велічна ўзвышаецца нетрадыцыйнай архітэктуры каталіцкі храм, які я застаў яшчэ дзеючым. Потым там размяшчаўся вытворчы цэх аднаго з мінскіх прадпрыемстваў, пакуль вернікі не дабіліся яго закрыцця і аднаўлення рэлігійнай службы. Храм заснаваў у 1806 годзе граф Юзаф Тышкевіч, і, відаць, не без уплыву яго імя касцёл атрымаў назву святога Юзафа.

З архітэктурных помнікаў мінуўшчыны захаваўся і колішні палац Тышкевічаў, дзе была унікальная аранжарэя з экзатычнымі раслінамі.

Тышкевічы былі апошнімі з уласных уладальнікаў Валожына, якія ў 1803 годзе перакупілі мястэчка з 2446 жыхарамі за 100 тысяч злотых у аднаго з вядомых прадстаўнікоў княжацкага роду ў ВКЛ, на той час міністра замежных спраў Расіі Адама Чартарыйскага. Да гэтага Валожын, які ў гістарычных крыніцах вядомы з XIV стагоддзя, не раз пераходзіў з рук у рукі. Так, па прыбіцці вялікага князя ВКЛ Вітаўта ў 1407 годзе ён быў падараваны старасту віленскаму Войцаху Манівіду. Паводле падання, потым ім правілі "ўплывовыя дзяржаўныя мужы" князі Валожынскія. Аднак барацьба за вялікакняжацкі прастол, у якую былі ўцягнуты 5 братоў Валожынскіх, скончылася для іх трагічна. Вялікі князь ВКЛ і кароль Польшчы Казімір IV Ягелончык разграміў і пакараў удзельнікаў змовы і перадаў Валожын з усімі землямі і сялянамі сваім прыхільнікам Манівідам. У 1484 годзе па ўказу караля двор і воласць Валожын перайшлі ва ўласнасць да князя Вярэйскага. Потым ён дастаўся Гаштольдам, з 1542 года знаходзіўся ва ўласнасці вялікага князя ВКЛ і караля Польшчы Жыгімонта I Старога і яго сына караля Жыгімонта II Аўгуста, а ў 1567 годзе адышоў да вялікага канцлера ВКЛ Мікалая Радзівіла Рудога, нашчадкам якога гетман ВКЛ Крыштаф Радзівіл у 1614 годзе прадаў маёнтак Валожын кашталяну менскаму і жмудскаму Аляксандру Служку. Новыя гаспадары Служкі ў 1681 годзе заснавалі ў Валожыне касцёл і кляштар бернардзінцаў (ліквідаваны ў 1864 годзе), пры якім дзейнічала школа. Праз 2 гады там было заснавана і праваслаўнае брацтва. У 1710 годзе Служкі пабудавалі ў Валожыне драўляную уніяцкую царкву. На цывільнае жыццё ўплыў рабілі штотыднёвыя таргі або кірашы па продажу сельскагаспадарчых і рамесніцкіх тавараў. У пачатку XVIII стагоддзя ў мястэчку налічвалася ўжо 107 двароў і 5 вуліц – Віленская, Смаргонская, Менская, Крывая і Тыльная, былі 2 касцёлы і 2 царквы.

Яшчэ праз стагоддзе вядомасць Валожына пайшла далёка за межы краіны. З 1806 года там 86(!) гадоў дзейнічала яўрэйская духоўная акадэмія (ешыбот), у якой вучылася больш за 400 студэнтаў з Расіі, Англіі, Сірыі і іншых краін.

Духоўную, сацыяльную і вышэйшую інфраструктуру мястэчка сярэдзіны XIX стагоддзя складалі 3 царквы, касцёл, сінагога, 3 малітоўныя дамы, 2 школы, трохгадовае народнае вучылішча, аптэка, шпіталь, суконная фабрыка, лесапільны завод, 183 дамы і больш за 2,5 тысячы жыхароў. У 1865 годзе пажар знішчыў 100 пабудоў, але не аказаў катастрафічнага ўплыву на дынаміку развіцця Валожына, вядомага ўжо як рэгіянальны цэнтр гандлю жывёлай і сельскагаспадарчай сыравінай, дзе 4 разы на год праводзіліся кірмашы. Усё большае развіццё атрымлівалі, апроч лесапераапрацоўкі, мукамольная вытворчасць і розныя рамёствы, у тым ліку хатні выраб тканін, адзення, абутку, посуду, гаспадарчага інвентару. Згодна з перапісам 1897 года, у мястэчку налічвалася ўжо 4533 жыхары, і, па ўсім відаць, не ўсе былі задаволены сваім жыццём.

Мо, ад тых самых братоў – князёў валожынскіх, — што амаль 5 стагоддзяў таму назад узняліся супраць існаваўшай вялікакняжацкай улады, і ў XX стагоддзі ў валожынцаў захаваўся нейкі бунтарскі дух. У 1903 годзе ў Валожыне стварылася арганізацыя РСДРП у 30-50 чалавек, якая праводзіла мітынгі, забастоўкі мясцовых жыхароў у час першай рускай рэвалюцыі 1905 года. У кастрычніку 1917 года там праходзіў з'езд дэлегацый 3-га армейскага корпуса 10-й арміі Заходняга фронту, а ў лістападзе ўлада ў горадзе перайшла да савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў. Падчас акупацыі германскімі войскамі ў кастрычніку 1918 года пад кіраўніцтвам бальшавікоў сяляне навакольных вёсак узнялі паўстанне і напалі на нямецкі атрад у маёнтку Шапавалы, абяззброілі яго і пайшлі на Валожын, дзе размяшчалася нямецкая камандаванне. Паўстанцы набралі такую моц, што на іх бок перайшла нават частка нямецкіх вайскоўцаў, прадстаўнікі якіх увайшлі ў склад абранага на мітынгу ў Валожыне рэўкома на чале з М.В.Радынай. Толькі праз два тыдні паўстанне было задушана германскімі рэгулярнымі часцямі. Не было спакою і беларускім акупантам. Там дзейнічала тэрытарыяльная нелегальная Беларуская рэвалюцыйная арганізацыя, у 1924 годзе быў створаны падпольны Валожынскі райком КПЗБ, у 1925-1927 гадах дзейнічала арганізацыя Беларускай сялянска-рабочай грамады. У 1935-1939 гадах у Валожыне адбылося 6 забастовак, у якіх удзельнічала каля 6 тысяч чалавек.

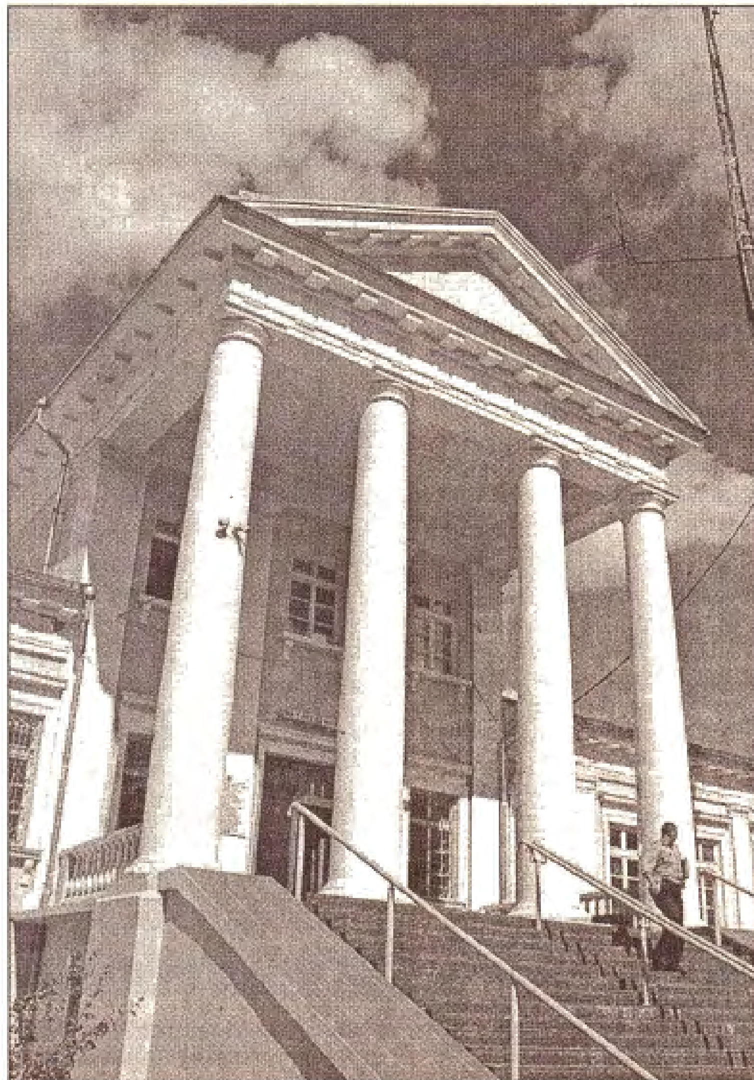

Валожынскі палацава-паркавы ансамбль, які ўключаў палац, афіцыну, касцёл з брамай-званіцай, — каштоўнейшы помнік эпохі класіцызму ў Беларусі. Ансамбль складае адзінае ў рэспубліцы спалучэнне помнікаў рознай функцыянальнай накіраванасці, які параўнальна поўна адлюстроўвае гістарычную эпоху. У адным з будынкаў размешчаны раённы аддзел унутраных спраў.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

Не скарыліся валожынцы і перад нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў апошнюю вайну, супрацiўленне якім народных мсціўцаў узначаліў Валожынскі падпольны райком КПБ і камсамола.

Пераход да мірнага жыцця пасля вызвалення Валожына 5 ліпеня 1944 года ў ходзе Вільнюскай аперацыі азначыўся пачаткам працы прамкамбіната, у якім былі кавальска-слясарны цэх і майстэрні: кравецкая, шавецкая і па рамонце гадзіннікаў. Былі пабудаваны смолазавод, маслазавод, хлебапякарня, ільнозавод, адчынілася прамарцель "Перамога", у 1950 годзе арганізаваўся калгас імя Леніна. Пазней адчыніліся гідраметэастанцыя, машынна-меліярацыйная станцыя, прафесійна-тэхнічнае вучылішча механізатараў меліярацыйных работ. Відаць, не без дапамогі меліяратаў гараджане перагарадзілі дамбай рачулку Валожынку і стварылі вадасховішча пры ўездзе ў Валожын з боку Маладзечна.

Многае змянілася ў Валожыне з часу майго першага знаёмства з ім амаль паўвека таму назад.

Кардынальна змяніўся цэнтр: пабудаваны кінатэатр, будынак райвыканкама, новы універмаг, аўтавакзал, пошта, рэстаран, рэканструяваны парк і возера ў цэнтры (паміж сабой гараджане завуць яго возерам Чаеўскага, па прозвішчы былога першага сакратара райкома партыі, віляйчаніна), з'явілася добраўпарадкаваная рыначная плошча. Словам, подых часу не мінуў гэта даўняе паселішча. Разам з тым, цешыць вока заўсёды добра пафарбаваная царква Канстанціна і Алены – помнік драўлянага дойлідства 1866 года, драўляны будынак з калонамі былога Дома культуры, затаіўшыся пад шатамі дрэў жылы дом па вуліцы Горкага, дзе ў 1895-1925 годзе жыў беларускі паэт і публіцыст Стары Улас (Сіве Сівіцкі).

Імклівa снуюць па сучасных асфальтаваных дарогах з Мінска да Гродна і Вільнюса машыны, мінаючы з поўдня і поўначы ветлівы беларускі гарадок Валожын. Але ён не застаўся на ўскрайку жыцця. І хто дасць яму яго гады.

Міхаіл ФІЛІСТОВІЧ, кандыдат гістарычных навук.

■ ІМЁНЫ

Іосіф Ляшчынскі

Імя Іосіфа Ляшчынскага добра вядома не толькі на Валожыншчыне. Усё жыццё гэты чалавек прысвяціў культуры.

Продкі Ляшчынскага жылі ў старасвецкім мястэчку Івянец. Яго маці была гаспадыняй, нарадзіла і выхавала траіх дзяцей. Бацька, Валяр'ян Ляшчынскі, быў здольным муляром, стварыў брыгаду, з якой працаваў на будоўлях у Валожыне, Вільні, Варшаве, у іншых гарадах Польшчы, не гаворачы ўжо аб Івянеччыне.

Калі маленькаму Юзіку было сем гадоў і ён займаўся ў першым класе Івянецкай школы, настаўнік матэматыкі, кіраўнік танцавальнага гуртка Уладзіслаў Аскерка ўбачыў у хлопчыку здольнасці і пачаў вучыць яго танцаваць.

Танцы прайшлі праз усё жыццё Іосіфа, сталі яго прафесіяй. Закончыў курсы харэаграфіі пры Мінскім абласным Доме народнай творчасці і рэжысёрскае аддзяленне Мінскага культасветвучылішча. А да гэтага быў Казахстан. Горад Цемірта Карагандзінскай вобласці. Работа на заводзе сінтэтычнага каўчуку. Кіраўніцтва танцавальным калектывам заводскай самадзейнасці. Ваяжы па ўсім Паўночным Казахстане, шматразовыя выступленні з поспехам у Карагандзе, Талды-Кургане, на сцэнах самога Цеміртаў.

У родны Івянец Іосіф вярнуўся ў сярэдзіне пяцідзесятых гадоў. Працаваў у кафляным цэху Івянецкага прамкамбіната і адначасова кіраваў невялічкім танцавальным калектывам у мястэчковым Доме культуры. Меў поспех. Ездзілі выступаць у Мінск. Пра Ляшчынскага сталі гаварыць, яго прызначылі інструктарам Івянецкага Дома культуры, праз год – дырэктарам.

За дзейнасцю таленавітага пастаноўшчыка пільна сачыў і многа яму дапамагаў Г. Цітовіч, які разам з Паплаўскім быў стваральнікам цудоўнага калектыву – народнага хору, што пазней заслужыў назву акадэмічнага і цяпер носіць імя свайго стваральніка. Горача апладзіравалі івянчане славутаму хору, калі ён выступіў на івянецкім тэатралізавным свяце рамеслаў "Сутокі", прысвечаным 600-годдзю Івянца.

Музычным кіраўніком у Доме культуры, шчырай супрацоўніцай Ляшчынскага ў яго харэаграфічнай дзейнасці была здольны музыкант Стэфа Чылюк, якая працавала з ім з 1956 года.

Мастацкі калектыў пад кіраўніцтвам Ляшчынскага набыў шырокую вядомасць у Беларусі, неаднаразова выступаў і за яе межамі: 1976 год – Польшча, 1978 – Грузія, тры разы ў Літве, на Выставе дасягненняў народнай гаспадаркі ў Маскве. Заслужана атрымліваў узнагароды: Сярэбраны медаль ВДНГ, Граматы Вярхоўнага Савета БССР і інш.

У 1967 годзе Іосіфу Ляшчынскаму было прысвоена ганаровае званне "Заслужанага дзеяча культуры БССР". Ён першы атрымаў гэта высокае званне на Валожыншчыне. А ў 1971 годзе высокае званне народнага атрымаў і танцавальны івянецкі калектыў. Цяпер ён мае назву – вакальна-харэаграфічны ансамбль "Журавінка".

Падрыхтавана па старонках кнігі «Памяць».

■ ФУТБОЛ, ВЫШЭЙШАЯ ЛІГА

На роўных з серадняком

Маладзечна-2000 – Нафтан (Наваполацк) 1:2 (1:0).
4 кастрычніка. 450 гледачоў. Суддзя Кунцэвіч.
Галы: Лявончык (41); Вехцеў (55-пен), Кірэнкін (69).
Склад: 1.Жылкін – 3.Дрозд, 2.Ляпета, 5.Афанасевіч, 4.Крывіцкі – 6.Лявончык, 8.Альховік (12.Вышынскі,40), 9.Дараховіч (кап), 10.Якімчук – 7.Лабанаў (18.Хамутоўскі,67), 11.Урублеўскі (15.Кадол,30).

Пераломны момант у матчы – Жылкін спяшаецца ўмяшацца ў розыгрыш свабоднага.

Фота www.fcmolodechno2000.com

Госці стварылі крыху больш галявых момантаў, што прадвызначыла іх перамогу. Распачалі яны актыўна, захапілі ініцыятыву. Бліжэй да перапынку, нягледзячы на дзве раннія замены (Урублеўскі не задаволіў трэнераў, а Альховік траўміраваўся), "Маладзечна-2000" выраўняла гульню і нават адкрыла лік пасля "стандарту". Дараховіч справа выканаў вуглавы, пакаціўшы мяч Лявончыку, які, знаходзячыся насупраць штангі на лініі штрафной, прабіў нізам у блізкі кут, на што галкіпер позна зрэагаваў, бо быў прыкрыты натоўпам гульцоў (1:0). Другі тайм навапалачане распачалі вельмі актыўна. Пераломным у матчы стаў пачатак 50-х хвілін. Нямоцны, але складаны, з адскокам ад зямлі, удар Жылкін адбіў на вуглавы. Пасля яго падачы мяч замітусіўся ў штрафной, і арбітр прызначыў свабодны ўдар, заўважыўшы, што наш абаронца заціснуў мяч, лежачы на газоне. Пакуль нафтанаўцы няўдала разыгралі мяч, Жылкін паспеў выбегчы да футбаліста, які валодаў прадметам гульні. На жаль, Генадзь крыху падштурхнуў саперніка – у нечым падобная сітуацыя двумя днямі раней прывяла таксама да пенальці ў вароты "Штутгарта" ў Лізе чэмпіёнаў. Вехцеў тэхнічна выканаў 11-метровы, развёўшы мяч і галкіпера па розных кутах (1:1). Госці не паслабілі націск, і пасля вуглавога зноў забілі, выйграўшы барацьбу на другім паверсе (1:2). Канцоўка прайшла пад знакам адкрытага футбола, трыбуны эмацыянальна падтрымлівалі гаспадароў, але тыя стварылі толькі адну рэальную пагрозу, калі Вышынскі з цэнтральнай зоны метраў з 18-ці прабіў вышэй цэлі.

04.10. Дынама (Б) – Славія 0:0, Зорка-ВА-БДУ – Дынама (М) 2:6, БАТЭ – Лакаматыў 4:0, Дарыда – Нёман 0:1.

1.	Гомель	56
2.	Дынама (М)	51
3.	Тарпеда-СКА	51
4.	Шахцёр	47
5.	БАТЭ	45
6.	Тарпеда (Ж)	38
7.	Нафтан	31
8.	Нёман	30
9.	Днепр-Трансмаш	26
10.	Белшына	22
11.	Дынама (Б) (-1)	20
12.	Славія	20
13.	Дарыда	18
14.	Зорка-ВА-БДУ	18
15.	Лакаматыў (М) (-1)	17
16.	Маладзечна-2000	14

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ПЕРШАЯ ЛІГА

Чатыры перамогі запар

Смаргонь – ЗЛіН (Гомель) 2:1 (1:1).
5 кастрычніка. 3100 гледачоў. Суддзя Алейнікаў.
Галы: Кітурка (12), Грабаздзін (64); Пакаташкін (44).
Склад: 16.Шляхавой – 4.Курак (кап), 2.Сінічын, 3.Судзін, 5.Трындзюк – 6.Тарасаў, 9.Дзігілевіч, 7.Кухлей, 8.Кукалевіч (17.Шырабокаў,84) – 10.Грабаздзін (15.Давідовіч,80), 11.Кітурка (17.Гірко,46).

Чатыры апошнія матчы смаргонцы правялі супраць каманд з першай дзесяткі табліцы. У першым крузе набралі на гэтым адрэзку толькі два ачкі, а цяпер ніводнага не страцілі. Вынік такой бліскучай серыі – трэцяе месца ў табліцы. Наперадзе працўнікі куды слабейшыя, і цяпер ад самой каманды залежыць, ці здолее яна захаваць прызавы радок.

На працягу матча гаспадары пагражалі часцей і больш небяспечна, але гамяльчане трымаліся дастойна. Кукалевіч выканаў штрафны злева, і пасля крanання Кухлея на далёкай штанзе перадачу замкнуў Кітурка (1:0). Пасля навесу ў нашу штрафную абаронца адбіў мяч недалёка па цэнтры – Пакаташкін злёту з 25 метраў паразіў блізкі кут (1:1). Прастрэл Тарасава справа перарваў абаронца, але Грабаздзін падхапіў мяч і з лініі штрафной прабіў у далёкі ніжні кут (2:1).

05.10. Ведрыч-97 – МТЗ-РІПА 1:2, Хімік – Ліда 3:0, Лакаматыў – Граніт 0:0.

1.	Лакаматыў (В)	58
2.	МТЗ-РІПА	57
3.	Смаргонь	47
4.	Граніт	47
5.	ЗЛіН	44
6.	Хімік	43
7.	Ведрыч-97	42

Мікіта ЛІСТАПАД.

■ КОНКУРС

Матчы на пяты тур

З якім лікам завершацца матчы?

18-19 кастрычніка, чэмпіянат краіны.

Маладзечна-2000 – Нёман (Гродна).

Гомель – Нафтан (Навап.).

Смаргонь – Бяроза.

21 кастрычніка, Ліга чэмп.

Лакаматыў (Масква) – Інтэр (Мілан).

Дынама (Кіеў) – Арсенал (Лондан).

Адказы на пяты тур прымаюцца да пятніцы, 17 кастрычніка, уключна. Іх трэба дасылаць на паштовы адрас рэдакцыі альбо на электронны адрас konkurs@tut.by.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ДРУГАЯ ЛІГА

Той жа ўзровень, але сваімі сіламі

"Забудова" заняла 7 месца – найлепшае за ўсе 6 год існавання каманды. Маючы аднолькавую колькасць ачкоў з яшчэ дзвюма камандамі, яны апярэдзілі іх у табліцы па дадатковых паказчыках.

Тыя сёмыя месцы, што былі ў 1998 і 1999 гадах, займаліся не ў цэлым па лізе, а ў адной з дзвюх існаваўшых тады груп. Разам з тым неабходна зазначыць, што ў 2001 годзе ўзнік турнір дублёраў для каманд вышэйшай лігі, пагэтаму ў другой лізе стала менш моцных сапернікаў. І яшчэ. Летась "Забудова" заняла 9 месца, аднак у вышэйшай лізе было на дзве каманды менш, значыць, сёлетняе 7 месца цалкам адпавядае мінулагодняму выступленню.

Апошнія два сезоны ў складзе выступалі пераважна прыезжыя футбалісты, цяпер жа – мясцовыя. Выступілі яны не горш, значыць, чысцінская каманда развіваецца цяпер у правільным напрамку. Праўда, увядзенне ў яе склад мясцовых выхаванцаў значна паслабіла дубль "Маладзечна-2000", але ў гэтым няма нейкай праблемы.

Галоўны трэнер "Забудовы" **Канстанцін Харламаў** хоча арганізаваць салідны футбольны клуб. Ён сцвярджае, што ўсе каманды, якія аказаліся вышэй у табліцы, прынамсі паўпрафесіянальныя, гульцы атрымліваюць там зарплату. У чысцінцаў, як вядома, большасць гульцоў паралельна працавала. Футбол не быў для іх асноўнай крыніцай даходаў.

Харламаў лічыць, што можна было выступіць лепш, але "падкасілі" кадравыя страты. За тыдзень да старту чэмпіянату паехаў у Нясвіж Урублеўскі, якому не знайшлі тут хаця б 150 тысяч рублёў на зарплату. Пасля першага круга "Маладзечна-2000" забрала "па загаду зверху" Вышынскага, Пятроўскага, Татуна і Савіцкага, прычым апошнія двое там не надта патрэбны, гуляюць за дубль. Кіркіж, Янель і Мірановіч – прафесійныя гульцы ў мініфутбол, ужо ў жніўні пачалі рыхтавацца да новага сезона.

Чысцінцы маюць 8 перамог, 2 нічые, 12 паражэнняў, розніцу забітых і прапушчаных мячоў 24-34.

Адразу пасля назваў каманд даюцца вынікі матчаў "Забудовы" супраць іх (спачатку – дамашнія, потым – на выездзе). Зорачкай пазначана тэхнічная перамога над "Палессем" з-за непрыезду саперніка.

1.	Баранавічы	0:3	0:0	53
2.	Верас	2:1	0:2	46
3.	Спартак-ВАР	2:5	0:3	44
4.	РВАР	0:2	0:4	43
5.	Змена	0:2	1:2	40
6.	Камунальнік	0:1	0:1	31
7.	Забудова	***		26
8.	Асіповічы	2:1	0:1	26
9.	Лівадзія	2:1	2:0	26
10.	Гомель-2	3:1	2:1	21
11.	Сож	2:2	0:1	11
12.	Палессе	3:0*	3:0	6

Бамбардзіры: Путраш, Сергель (абодва – Баранавічы) – па 21; Ковель (РВАР) – 20.

У складзе чысцінцаў забівалі: Вышынскі, Вяжэвіч – па 4; Савіцкі – 3; Грыхуцік, Татун – па 2; Гулевіч, Гружэўскі, Півавар, Смірноў, Янель, Ясюкевіч – па 1.

Першая чацвёрка каманд працягвае чэмпіянат, праводзіць між сабою двухкругавы турнір.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Табло

■ МІНІ-ФУТБОЛ, АБ'ЯВА

МАЛАДЗЕЧНА. 25-26 кастрычніка ў зале ЗМК пройдзе турнір "Залатая восень". Заяўкі на ўдзел прымаюцца па тэлефоне 57-2-37.

■ ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА

Языльская дзесятка

Традыцыйны бегавы фестываль "Языльская дзесятка" 4 кастрычніка прайшоў у Любані. Было шмат пасланцоў рэгіёну. У эстафетах 10 па 1000 м (па 5 хлопчыкаў і дзяўчынак ад 12 да 16 гадоў) сярод гарадскіх школ Маладзечанская СШ №4 заняла 1 месца, сярод спартыўных школ Смаргонская СДЮШАР – 2 месца, а Маладзечанская ДЮСШ – 4 месца, сярод раённых школ Івянецкая СШ з Валожыншчыны – 3 месца. Многа ў нас прызёраў на асобных дыстанцыях, а пераможцамі сталі смаргонцы Уладзімір Чабанаў (10 км, 65-70 гадоў), Вадзім Ярмак (вярста, 11 гадоў), Крысціна Уладзімірава (вярста, 11 гадоў).

Перамаглі ў Польшчы

МАЛАДЗЕЧНА. Выхаванцы трэнера Леаніда Арцем'ева з мясцовай ДЮСШ (дырэктар Уладзімір Ляшчынскі) ездзілі на турнір у польскі горад Пётрыкаў-Трыбунальскі, дзе сабраліся прадстаўнікі яго пабрацімаў з Літвы (Марыямпале), Украіны (Роўна) і Беларусі. На асноўнай дыстанцыі для мужчын у 9 км Садоўскі заняў 1 месца, Мучынскі – 2-е, а Гіль – 4-е. Прывезлі дадому добрыя прызы: акрамя кубкаў і дыванкоў, яшчэ адпаведна відэамагнітафон, пыласос і набор шклянога посуду.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Анонс

11 кастрычніка. Лакаматыў (Мінск) – Маладзечна-2000.

+0=1-0 0-0. У першым крузе 0:0 дома.

12 кастрычніка. Пінск-900 – Смаргонь.

+1=0-0 3-0. У першым крузе 3:0 (Судзін, Трындзюк, Тарасаў) дома.

■ ВЕЛАРАЛІ

"Маладзечанская восень"

У 12-ы раз будуць праходзіць абласныя адкрытыя асабіста-камандныя спаборніцтвы па веларалі.

Бяруць пачатак яны з 1988 года. За гэты час набылі папулярнасць. Акрамя мясцовых каманд, з Мінска прыязджаюць каля 30 удзельнікаў, з Лагойскага і Вілейскага раёнаў. Дыстанцыя складае 75 км. Яна будзе падзелена на 2 этапы. Першы этап будзе каля 25 км і другі – каля 50 км. Старт і фініш будуць каля турклуба "Пілігрым" (вул.Забэйды-Сумiцкага, 4). У нядзелю, 12 кастрычніка, а 9 гадзіне пачнецца рэгістрацыя ўдзельнікаў, а ў 10 гадзін – старт. На ралі трэба не толькі праехаць дыстанцыю, але знайсці кантрольны пункт і зрабіць адметку.

Пасля фінішу ўсіх удзельнікаў арганізатары пачастуюць гарачым чаем з пернікам. Дарэчы, летась было выпіта сем 12-літровых вёдзер чаю і з'едзена 7 кг пернікаў.

Сяргей БЯЛКОЎ.

ВІНШАВАНКІ

З 30-годдзем!

Таццяна Станіславаўна Вільбік!

Родная наша! Віншуем шчыра і сардэчна! Жадаем моцнага здароўя, удачы ва ўсім, цярпення, дабрабыту і дастатку. Няхай кожны новы дзень будзе з добрымі весткамі, сэрца не кранаюць трывогі і смутак, а праца прыносіць толькі задавальненне.

Храни тебя Бог от житейских невзгод,
От тяжких болезней, душевных тревог.
Пусть будет побольше безоблачных дней,
Согретых любовью родных и друзей.

З любоўю маці, дзядзька Лёша, сястра і пляменніца Саша.

Віншуем **Аляксандра Карпенку** з днём нараджэння! Жадаем, каб дарога сцялілася табе пад ногі, а вецер дзьмуў толькі ў спіну. *ГА "ХСДМ".*

Таццяна Іванаўна Святоха, мілая матуля! Сардэчна віншуем цябе з днём нараджэння. Жадаем моцнага здароўя, дабрабыту, доўгіх год жыцця. *З любоўю дочкі і іх сем'і.*

Сардэчна віншуем з юбілеем **Аляксандра Ромыша**. Жадаем ад Бога – здароўя, ад людзей – дабра, а ад сям'і – павагі і кахання. *З любоўю жонка і дзеці.*

Віншуем **Алену Здмундаўну Спургяш** з 50-годдзем! Жадаем ад Бога – здароўя, ад сонца – цяпла, ад людзей – дабра. *Сем'і Дыба, Кейзік і Каляга.*

Жанна і Яўген! Віншую вас з 5-гадовым юбілеем сумеснага жыцця. Жанну віншую з 25-годдзем! Шчасця, здароўя, доўгіх год жыцця. *Сябар Цімон.*

Віншуем **Алёну Барэйку** з днём нараджэння. Жадаем здароўя, шчасця, доўгага жыцця, поспехаў у вучобе. *Родныя.*

Віншуем **Ганну Васільеўну Путырскую** з днём нараджэння. Жадаем моцнага здароўя, доўгага жыцця, поспехаў, шчасця. *Родныя.*

Дарагія нашы **Алёнка і Віталік Гурэцкія**! З днём нараджэння! З 20- і 18-годдзем! Жадаем моцнага здароўя, шчасця, кахання. *Бацька і маці.*

Віншую любую матулю **Наталлю Крачкоўскую** з днём нараджэння. Ад усёй душы жадаю шмат здароўя, шчасця, поспехаў у працы. *Дачка Насця.*

Наталлю Серабракову віншую з днём нараджэння. Жадаю моцнага здароўя, анёла-ахоўніка, Божага благаславення. *Кацярына.*

Таццяну Гулевіч віншую з днём нараджэння. Жадаю моцнага здароўя, поспехаў у працы, знайсці сваю палавінку. *Кацярына.*

Віншуем дарагога мужа і бацьку **Ляцягу Эдуарда Іосіфавіча** з 40-годдзем. Жадаем моцнага здароўя, сямейнага дабрабыту. *Жонка, дачка.*

ЗНАЁМСТВЫ

Адзінокі мужчына пазнаёміцца з жанчынай 25-35 год для стварэння сям'і. Т. у Маладзечне 62052 (пасля 17.00).

Жанчына 36/167/80 пазнаёміцца з мужчынам да 45 гадоў, добрым, чулым. Смаргонь, д/з КНО 379188.

■ З НАШАГА АКНА

Мілы, затушы мне цыгарэту

Вокны рэдакцыі не выходзяць ні на Цэнтральную плошчу горада, ні на бойкую вуліцу. Перад вачыма штодзень градкі ды бетонная агароджа. Але і на гэтым лапіку кожны дзень нешта адбываецца. Учора, напрыклад, акурат насупраць нашага акна школьнікі курылі.

Учора, акурат насупраць нашага акна, школьнікі курылі.

Фота Ірыны РАБУШКІ.

Для гэтага мерапрыемства выкарысталі хутчэй за ўсё вялікі перапынак. Бо курылі нетаропка, з веданнем справы. І ў той жа час, баяліся. Праз дзірачку ў бетоннай агароджы падлеткі па чарзе пазіралі ў двор школы. А раптам хто заспее за недазволенай справай.

Смакавалі не "Прыму" і не "Астру". Цыгарэты ў курцоў, якім на выгляд можна было даць не больш пятнаццаці гадоў, былі з фільтрам. Магчыма, хтосьці з хлопцаў, перад тым як ісці ў школу, выцягнуў іх з кішэні бацькі альбо старэйшага брата. А можа, купілі за выдзеленыя мамамі грошы на абед? Вечарам яна абавязкова спытаецца ў сына, што еў у школе. А той без запінкі расскажа, якая страва была на першае, якая на другое. Як кажуць, хочаш жыць, умей вярцецца.

Міністэрства аховы здароўя папярэджвае: курэнне небяспечна для вашага здароўя. Гэтыя словы пішуць амаль што на ўсіх пачках з цыгарэтамі. "А навошта ж тады іх выпускаць, і ці не пара наогул пачаць барацьбу з ганебнай звычкай?", — хочацца спытацца ў вытворцаў, якія прама на сваім тавары змяшчаюць антырэкламу. Тым больш, што і медыкі пачалі біць трывогу: за апошнія гады рэзка павялічылася колькасць людзей, хворых на лёгкія. 70 працэнтаў іх — заядлыя курыльшчыкі.

А хвароба тым часам маладзее. Чаму б і не, калі прыкладвацца да цыгарэты нашы з вамі дзеці пачынаюць у дванаццаць, трынаццаць гадоў. І не таму, што вельмі хочацца пакурыць. Проста сёння нямодна быць не такім як усе.

Па вуліцах вячэрняга горада хаджу нячаста. Тым не менш, не было выпадку, каб не сустрэла падлеткаў з цыгарэтамі ў зубах. Да хлопцаў адносуся спакойна: як-ніяк мужчыны. Дзяўчат хочацца пацягаць за вушы тут жа, а пасля яшчэ спытаць адрас і расказаць маці альбо бацьку. Можа, хоць яны змогуць растлумачыць, што з цыгарэтамі ў руках тыя выглядаюць не "крута", а смешна. На ўсё, як кажуць, свой час.

"Милый, прикури мне сигарету", – спявае ў адной вядомай песеньцы Таццяна Аўсіенка. Знайшоўся б паэт, які напісаў зваротнае: "Мілы, патушы мне цыгарэту". Глядзіш, нехта ўзяў бы ды прыслухаўся.

У акно глядзела Марына СЛІЖ.

Кінатэатр «Радзіма»

10-12 кастрычніка.
"Ядро Зямлі", ЗША, фільм-катастрофа, 2 серыі – у 19.00. 11 і 12 кастрычніка – у 14.30 і 19.00. **"Старая загартоўка"**, камедыя – 17.00 і 21.20.

13-19 кастрычніка.
"Бумер", Расія, крымінальная драма – у 19.00 і 21.10. **"Папяровыя салдаты"**, ЗША, камедыя – у 17.00.

Для дзяцей

11 і 12 кастрычніка.
"Дарога дадому", ЗША, прыгоды – у 13.00.

Тэл. для даведак: 7-15-92, 7-06-30.

■ ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

Хрэнадзёр

Так называецца своеасаблівая прыправа, якая падаецца да мясных і рыбных страў. На 1 кг памідораў узяць па 100 г хрэну і часнаку, соль і цукар па смаку. Памідоры прапусціць праз мясарубку, часнок і хрэн надзёрці на тарцы. Масу перамяшаць, пакласці ў слоікі і закатаць.

Капуста

У нас усе любяць вараную капусту. Вясной жа старая капуста закончылася, а новая яшчэ не вырасла, таму восенню я раблю паўфабрыкат.

На 1 вялікі (каля 3 кг) качан капусты бяру 10-15 штук салодкага перцу (лепш чырвонага) 3 л таматнага соку, пятрушку, укроп – па смаку. Таматны сок пераліваю ў каструлю і даводжу да кіпення, дадаю 6-8 гарошын душыстага перцу і 4-6 лаўровых лістоў.

Капусту, салодкі перац і зеляніну рэжу, змешваю і высыпаю ў кіпячы таматны сок. Зноў даводжу да кіпення і кіпячу 3-5 мінут. Затым раскладваю ў стэрылізаваныя слоікі і закручваю.

Загатоўку можна выкарыстоўваць не толькі для варанай капусты, але і есці ў такім выглядзе як салату.

Проста МАРЫЯ.

■ ІМЯНІНЫ

10 кастрычніка
Праваслаўныя: Ігната, Калістрата, Марка.
Каталіцкія: Паўліны, Францішка.

11 кастрычніка
Праваслаўныя: Ульяны, Абрама, Аляксандра, Анатоля, Анісіма, Антона, Васіля, Вячаслава, Івана, Ільі, Макара, Марка, Мацвея, Мікалая.
Каталіцкія: Альдоны, Аляксандра, Вальдэмара, Зміля.

12 кастрычніка
Праваслаўныя: Кір'яка, Феафана.
Каталіцкія: Максіміляна, Серафіма, Еўстаха.

13 кастрычніка
Праваслаўныя: Міхаіла, Рыгора.
Каталіцкія: Эдуарда.

14 кастрычніка
Праваслаўныя: Пакровы (Пакроў Маці Божай), Ананії, Анастасія, Міхаіла, Рамана, Савы.
Каталіцкія: Бярнарда, Калікста.

15 кастрычніка
Праваслаўныя: Ганны, Усціны, Андрэя, Давыда, Канстанціна, Касьяна, Купрыяна.
Каталіцкія: Тэрэзы, Ядвігі.

16 кастрычніка
Праваслаўныя: Васілісы, Дэяніса, Івана.
Каталіцкія: Фларэнціны, Ядвігі, Герарда.

Купон 41

Рэгіянальная газета

да рубрык «Віншаванкі» і «Знаёмствы». Бясплатна змяшчаюцца тэксты аб'ёмам да 15 слоў. Ананімныя купоны не разглядаюцца. Пішыце, калі ласка, разборліва.

тэкст

прозвішча, імя, адрас (не для друку)

Звярніце ўвагу

Шаноўныя чытачы, калі вы хочаце павіншаваць знаёмых, блізкіх, то высылайце купон з разборліва напісаным тэкстам загадзя. Указвайце дату публікацыі – газета выходзіць па пятніцах. Бясплатна прымаюцца віншаванкі аб'ёмам да 15 слоў, якія паступілі ў рэдакцыю да аўторка ўключна. Зрабіце прыемнае сваім блізкім – павіншуйце іх праз газету!
Калі вы хочаце размясціць аб'яву аб знаёмстве, калі ласка, указвайце адрас да запатрабавання і нумар дакумента ўладальніка. Бясплатна змяшчаюцца аб'явы аб знаёмстве аб'ёмам да 15 слоў. Публікуюцца па чарзе. Па-за чаргой – платна. Жадаем знайсці сваё шчасце!

■ КОНКУРСЫ

Зарабі білеты ў кіно

Вітаю вас, шаноўныя! Вельмі прыемна, што не засталіся абыякавымі да нашай гульні.

Правільныя адказы да нас даслалі **Т.Н.Аўдзеенка, С.А.-Шырокава і Надзея Уладзіміраўна Літвіновіч з Чысці, Наталля Міношына, Дзмітрый Пакладок, Ігар Сільвановіч і Арцём Якубовіч** з Маладзечна. Увага, усе яны атрымліваюць білеты ў кінатэатр "Радзіма"! Калі ласка, заходзьце да нас ў рэдакцыю.

Пераможцы названы, думаю, самы час рассакрэціць "Загадкавае слова". Яно — НАВАПОЛАЦК. Каб скласці яго, патрэбна было адказаць на прапанаваныя пытанні так: 1.Певень. 2.Орша. 3.Цаля. 4.Аканом. 5.Анінскі. 6.Князь. 7.Нясвіж. 8."Верасы". 9."Алеся". 10.Лось. (П,О,Ц,А,А,К,Н,В-,А,Л).

А на гэты раз прапаную заняцца арыфметыкай.

1.Юра ходзіць ў басейн раз у 3 дні, Вася – раз у 4 дні, а Віталік – раз у 5 дзён. У мінулы панядзелак яны сустрэліся ў басейне. Праз колькі часу яны сустрэнуцца зноў, і які гэта будзе дзень тыдня.

2. Як пры дапамозе 5 двоек атрымаць лічбу 7?

Калі лічыце сённяшнія заданні вельмі лёгкімі – дашліце свае. Пажадана – з адказамі.

Чакаю вашых адказаў і прапаноў да наступнага аўторка (14 кастрычніка) уключна. Будуць разыграны 5 білетаў.

Чытачоў азадачвала Аксана КУЛЕЎНІЧ.

ТРАНСПАРТ

ПРАДАМ

АЎТАМАБІЛІ

- А/м з Германіі, магчыма пад заказ. Т. у Маладзечне 50183, (8-029) 6560483.
- Аўдзі-80 Б-4, 1994 г.в., месяц з Германіі. Т. у Вілейцы 32135, 58294.
- Аўдзі-80 "бочка", 1989 г.в., навароты. Тэрмінова, нядорага. Т. у Смаргоні 54900, 34067.
- Аўдзі-100, 2,2і, залацістая, 1170 у.а., вельмі тэрмінова, торг. Т. у Маладзечне 39188.
- Аўдзі-100, 1987 г.в. Т. у Ашмянах 42002.
- Аўдзі-100, 1993 г.в., 2,3Е, цёмна-фіялетавая. Т. у Маладзечне 50392.
- БМВ-318і, 12.1990 г.в., універсал; гараж у ГБК-2. Т. у Вілейцы 58939.
- ВАЗ-2101, 1977 г.в., газ-бензін, фаркоп, у добрым стане, 350 у.а. Т. у Маладзечне 32936 (увечары).
- ВАЗ-2101, 1973 г.в., на ходу, патрабуе рамонт кузава, нядорага. Т. у Вілейцы 57290.
- ВАЗ-21013, 1978 г.в., 490 у.а. Т. у Маладзечне 61810, (8-029) 6618108.
- ВАЗ-21013, 1981 г.в., капрамонт 2003 г., 550 у.а., торг. Т. у Вілейцы 46374.
- ВАЗ-2103. Т. у Маладзечне 61670 (з 19.00), 53842 (з 8.00 да 10.00).
- ВАЗ-2103, капрамонт 2003 г., 550 у.а. Т. у Вілейцы 46465.
- ВАЗ-2104, 1993-94 г.в., колер вішня, 5КПП, у добрым стане, тэрмінова, 1350 у.а. Т. у Вілейцы 32511.
- ВАЗ-2105, 1994 г.в., нядорага, ідэальны стан. Т. у Вілейцы 53941, 32562.
- ВАЗ-21053, 1999 г.в., колер фіялетавы, рухавік 1,5. Т. (8-029) 6640201.
- ВАЗ-2106, 1977 г.в., 500 у.а., торг. Т. у Вілейцы 59211.
- ВАЗ-21061, 1993 г.в., 1,5 л.; ФВ Пасат, 1987 г.в., 1,6Д. Т. (8-029) 6724223.
- ВАЗ-21063, газ-бензін, прабег 88 тыс.км. (Італія), добры стан, 1 гаспадар, 1250 у.а., торг. Т. у Вілейцы 35107, (8-029) 6350311.
- ВАЗ-21063, 1991 г.в., газ-бензін, прабег 9 тыс. км., гаражнае захоўванне, 2000 у.а. Т. (8-029) 6632154.
- ВАЗ-21063, 1987 г.в., у выдатным стане, цана дагаворная. Т. у Вілейцы 53523 (пасля 17.00).
- ВАЗ-21063, 1984 г.в., белы, у добрым стане. Т. у Вілейцы 51166.
- ВАЗ-2107-09, з малым прабегам, пасля 2000 г.в. Т. у Мядзеле 54640.
- ВАЗ-2108, 1994 г.в., рухавік 1300, спелая вішня, 5-ст. кар. ск., "Самара", 1500 у.а. Т. у Маладзечне 75702, (8-029) 7795578.
- ВАЗ-21081, 1990 г.в., 5КПП, рух. 1,1, чорны, добры стан, 1500 у.а. Т. у Мядзеле 50022 (пасля 18.00).
- ГАЗ-45-01, дом-дачу, гараж, газавую пліту б/у. Т. у Маладзечне 30178, (8-029) 6561592.
- Газэль, 1996 г.в., рухавік 402, добры стан. Т. (8-029) 7619420.
- ЗІЛ-130, Д-245, борт. тэнт, ускораная, КПП, новая гума. Т. (8-029) 6731318.
- М-2140, 1983 г.в., добры стан, 320 у.а. Т. у Маладзечне 41041.
- Мазду-626, 1988 г.в., 1,8Б, з/п, выдатны стан, не бітая, 1900 у.а. Т. у Вілейцы 69297.
- Мазду-626, 1983 г.в., 1,6Б, 5КПП, 2-дзверная. Т. у Астраўцы 36835.
- Мазду-626, 1990 г.в., АБС, сігналізацыя, ц/з, э/пакет, дыскі на 15, 1600 у.а. Т. (8-029) 6477141.
- **МАСКВІЧ-2140**, 1984 г.в., добры стан, торг. Т. (8-029) 7749886.
- Мерседэс Бэнц, 1985 г.в., 300 ТД, блакітны + дыскі (4) на 15; салон; крылы, на хаду, патрабуецца кузаўны рамонт, 1700 у.а. Т. у Маладзечне 90246, (8-029) 7788246, 7799246.
- Мерседэс-190Д, 1984 г.в., вішня, добры стан, ц/з, г/у, 2500 у.а. Т. у Вілейцы 53740, (8-029) 6156505.
- Мерседэс-200Д, 1980 г.в., жоўты колер, г/у, акустыка, таніроўка, не гнілы, у добрым стане, 1050 у.а., торг. Т. (8-029) 6727532.
- Мерседэс-200Д. Т. у Вілейцы 33521.
- Мерседэс-200Д, 1980 г.в., 700 у.а. Т. у Вілейцы 33040 (з 8.00 да 12.00).
- Мерседэс-207Д, 1981 г.в., нізкі, доўгі, добры стан. Т. у Вілейцы 51165, (8-029) 7654008.
- Мерседэс-300Д/W-126, 1980 г.в., белы, л/д, ABS, ц/з, добры стан. Т. у Маладзечне 69919.
- Нісан Прэм'еру, 1992 г.в., D 2л, хэтчбэк. Т. у Смаргоні 32815.
- Нісан Прэм'еру, 1992 г.в., 2,0 дызель, хэтчбэк, серабрысты металік; 5КПП да Аўдзі-100, 1985 г.в., 1,8 карб. Т. у Вілейцы 53093.
- Нісан Ванет, 1993 г.в., 2,0Д, грузавы, 2900 у.а.; ФВ Джэту-1, 1984 г.в., 1,6Б, 800 у.а. Т. у Вілейцы 45201, (8-029) 6407619.
- Нісан Сані, 1993 г.в., 2 дызель, 2450 у.а.; Джэту, 1990 г.в., газ-бензін, 2350 у.а. Т. (8-029) 6462185.
- Опель Амегу Універсал, 1990 г.в., 1,8 бензін, белы. Т. у Астраўцы 31282 (тэлефанаваць у суботу ці нядзелю).
- Опель Амегу, 1988 г.в., 2,3 дызель, 1650 у.а.; БМВ-520і, 1985 г.в., у ідэальным стане, 1350 у.а. Т. у Вілейцы 46369, (8-029) 7754966.
- Опель Аскону, 1983 г.в., 1,6Б. Т. у Маладзечне 31528 (з 16.00), (8-029) 6418414.
- Опель Аскону, 1986 г.в., 1,6Б, 850 у.а. Т. (8-029) 7743170.
- Опель Аскону, 1986 г.в., 1,6 бензін, белы, 1100 у.а. + запчасткі. Т. у Вілейцы 44618.
- Опель Астру, 1994 г.в., 1,4Б, толькі з Германіі. Т. у Маладзечне 21546.
- Опель Вектру, 1991 г.в. Т. у Маладзечне 77651, (8-029) 7798485.
- **ОПЕЛЬ ВЕКТРУ**, 1995 г.в., 1,8 бардовы, ABS, літыя дыскі; **ФВ ПАСАТ**, 1987 г.в., 1,6Д, белы, літыя дыскі R14, новая гума. Т. у Вілейцы 33223, у Маладзечне 68157, (8-029) 6254552.
- Опель Кадэт, 1982 г.в., 1,3Б, 500 у.а., торг. Т. у Маладзечне 69376.
- Опель Кадэт, 1987 г.в., бензін. Т. у Вілейцы 55358, (8-029) 7614018.
- Опель Кадэт Караван, 1986 г.в., 1,6Д, 1250 у.а., торг. Т. у Маладзечне 40388 (пасля 18.00).
- Опель Кадэт Універсал, 1987 г.в., 1,7Д, 5-дзверны, 5-ЕТ, КПП, стан добры, 1500 у.а. Т. у Маладзечне 90240, (8-029) 6286701.
- Опель Рэкорд Караван, 1983 г.в., 2,3Д, 700 у.а., торг. Тэрмінова. Т. у Маладзечне 30807.
- **РАФ**, 1986 г.в. Т. у Маладзечне 54938 (да 14.00).
- РАФ-33111, 1992 г.в., бардовы, капрамонт 2003 г., 1050 у.а., торг. Т. у Вілейцы 46374.
- Рэно-19, 1994 г.в., г/у, э/л, выдатны стан. Т. (8-029) 6715608.
- Рэно-19, 1992 г.в., 1,9 дызель, 2400 у.а. Т. у Маладзечне 61391.
- Рэно Кліо, 1993 г.в., 1,2Б, 5-дзверны. Т. у Маладзечне 65690.
- Рэно Неваду-21, 1986 г.в., 1,7Б, універсал, 1150 у.а., торг; з/ч ФВ Пасат-2 Універсал, ёсць усё. Т. у Маладзечне 37965, (8-029) 6606629.
- Рэно Трафік, 1991 г.в., дызель, 2,1, чырвоны, грузапасажырскі. Т. (8-029) 6338086.
- Сітраэн АХ, 1988 г.в., 1,1Б. Т. у Вілейцы 59131.
- Таёту Карола, 1991 г.в., 1,3і. Т. (8-029) 6654922.
- ФВ Венто, 1993 г.в., 1,9 ТД, 4 месяцы з Германіі, 3900 у.а. Т. у Маладзечне 39250, (8-029) 6022296.
- ФВ Венто, 1994 г.в., 1,8Б, ц/з, г/у, э/пакет, 15 дзён з Германіі, чорны. Т. у Маладзечне 52688.
- ФВ Гольф, 1988 г.в., 1,6Д. Т. у Вілейцы 33308.
- ФВ Гольф, 1985 г.в., 1,6Д, 1280 у.а., торг. Т. у Вілейцы 57293, (8-029) 7792380.
- ФВ Гольф, 1986 г.в., 1,3Б, 1280 у.а., торг. Т. у Вілейцы 57293, (8-029) 7792380.
- ФВ Гольф-2, 1984 г.в., 1,6Б, сіні, л/д, новая гума, выдатны стан, 1200 у.а., торг. Т. (8-029) 7777683 (Антон).
- ФВ Гольф-2, 1984 г.в., дызель, а таксама рухавік 1,6, бензін. Т. у Вілейцы 56271.
- ФВ Гольф-2, 1,6 бензін. Т. у Маладзечне 39346, 37607.
- ФВ Джэту, 1987 г.в., 1,6Д, ц/з, сігналізацыя, люк; Форд Фіесту, 1991 г.в. Т. (8-029) 6223589.
- ФВ Джэту-2, 1984 г.в., 1,6Б, добры стан, 1550 у.а. Т. у Вілейцы 55996, (8-029) 6584178.
- ФВ Пасат, 1990 г.в., 1,6 ТД, седан. Т. (8-029) 6300688.
- ФВ Пасат, 1993 г.в., 1,8 моно, нядаўна з Германіі. Т. у Вілейцы 33277.
- ФВ Пасат, 1986 г.в., аб'ём 1,8 м³, універсал, не фарбаваны, 4х4, сінхра., 1600 у.а. Т. у Вілейцы 51867.
- ФВ Пасат, 1991 г.в., турбадызель. Т. у Вілейцы 55284.
- ФВ Пасат, 1989 г.в., 1,8 бензін, вішнёвы колер. Т. у Вілейцы 51706.
- **ФВ ПАСАТ**, 1989 г.в., 1,8і, тэрмінова, 2500 у.а. Т. у Астраўцы 35242.
- ФВ Пасат, 1990 г.в., 1,6Д. Т. у Вілейцы 33261.
- ФВ Пасат Універсал, 1991 г.в., 2400 у.а. ці памяняю. Т. (8-029) 7786667.
- ФВ Т-2, 1988 г.в., 1,6Д, пасажырскі. Т. у Вілейцы 56601, (8-029) 6392921.
- Фіят Тэмпру, 1992-93 г.в., 1,8 ДОНС, г/ц, ц/з, э/люк, э/панэль, г/у, літыя дыскі, шэры металік, 2 месяцы з Германіі, выдатны стан. Т. у Маладзечне 75777.
- Фіят Тэмпру Універсал, 1992 г.в., 2,0 л. бензін, г/у, ц/з, с/р, добры стан. Т. у Маладзечне 54401, (8-029) 7765897.
- Фіят Тэмпру, 1992 г.в., 1,9Д, ц/з, з/пад'ёмнік, г/у руля, 2100 у.а. Т. у Валожыне 57729.
- Форд Арыён, 1991 г.в., 1,8Д, у добрым стане. Т. у Маладзечне 37758.
- Форд Мандэо, 29.12.1994 г.в., хэтчбэк, 1,6Б, 1 гаспадар у Германіі (копія брыфа), цёмна-зялёны металік, э/пакет, навароты, выдатны стан, 3700 у.а. Т. у Маладзечне 54646, (8-029) 7783755.
- Форд Мандэо Універсал, 1994 г.в., рухавік 1800 см³, 10 дзён у РБ. Т. (8-029) 6550253.
- Форд Мандэо, 1993-94 г.в., 1,8і, універсал, э/пакет. Т. (8-029) 6534329.
- Форд Сіеру, 1991 г.в., 1,6 мона, седан, люк, 1650 у.а., торг. Т. (8-029) 6539847.
- Форд Сіеру, 1985 г.в., 1,8Б, 950 у.а. Т. у Вілейцы 76550.
- Форд Сіеру, 1983 г.в.; ФВ Пасат, 1983 г.в., 800 у.а. Т. у Маладзечне 53755.
- Форд Сіеру Універсал, 1987-88 г.в., 1,8Б, у добрым стане, цана дагаворная. Т. у Маладзечне 40094, (8-029) 7620137.
- Форд Сіеру, 1985 г.в., 2,3Д, універсал, 900 у.а.; Мазду-929, 1988 г.в., у выдатным стане. Т. (8-029) 7639723.
- Форд Сіеру, 1987 г.в., 2,3Д, 1400 у.а. Т. у Маладзечне 66132.
- Форд Сіеру, 1985 г.в., 2,3Д, 6,5-7л./100 км, дыпламат, 1150 у.а., торг. Т. у Маладзечне 90584.
- Форд Скорпіё, 1991 г.в., 2,5 Т/Дызель, 2050 у.а. Т. у Вілейцы 32988.
- Форд Скорпіё, 1987 г.в., бэжавы, 2,5, дыз. расход 6,5-7/100км, рэальн. цэнтральны замок, люк 2 пал., АБС, гідраўзмацняльнік, выдатны стан, 1650 у.а. Т. у Смаргоні 54127.
- Форд Скорпіё, 1987 г.в., 2,4і, белы, 1350 у.а. Т. у Вілейцы 32819.
- Форд Скорпіё, 2,0 карбюратар, 950 у.а., торг. Т. (8-029) 7611553.
- Форд Транзіт, 1991 г.в., дызель, бартавы, толькі з Германіі. Т. (8-029) 7767505.
- Форд Эскорт, 1995 г.в., новая мадэль, 2650 у.а. Т. (8-029) 6507401.
- Форд Эскорт, 1992 г.в., 1,6і, 7 месяцаў з Германіі. Т. у Маладзечне 36721, (8-029) 7796520.
- Форд Эскорт, 1988 г.в., 1,3Б, у добрым стане, 1180 у.а. Т. у Маладзечне 99755 (пасля 18.00).
- Форд Эскорт, 1993 г.в., 1,4 мона, універсал, г/у, серва, велюр, з/кар. фар, 2 тыдні з Германіі. Т. (8-029) 6636549, 6637544.
- М/а Нісан Ванет, 1992 г.в., 2,0Д, 5КПП, 7+1 месца, г/у, кар. фар, серва руль, 2 печкі, добры стан, 3300 у.а. Т. (8-029) 6574276.
- М/а Фіят Дуката, 1988 г.в., дызель, ці памяняю на легкавы, Д, з даплатай. Т. у Вілейцы 33198, (8-029) 7767116.

ІНШАЕ

- Газ. установку для а/м, б/у. Т. у Маладзечне 69986 (пасля 19.00).
- Запчасткі ФВ Каравэла, 1,6Д, кузаў, шкло, оптыка, хадавыя. Т. (8-029) 6776256.
- Запчасткі Рэно-21. Т. (8-029) 6025553.
- На запчасткі мотаблок і Луаз. Т. у Маладзечне 36538, (8-029) 6636538.
- Снегаход "Буран-640", новы, 2200 у.а. Т. (8-029) 6764915 (Уладзімір).
- Чатыры колы на R14 – зімовая гума. Каляску б/у, выдатны стан. Т. у Вілейцы 59539.

КУПЛЮ

- Л/а ФВ, п. Чысць. Т. (8-029) 7745227.
- ФВ Гольф-2 з дакументамі на запчасткі. Т. у Маладзечне 61656.

ІНШАЕ

- Аўташыны новыя да грузавой тэхнікі. Т. (8-029) 6611854.
- Запчасткі новыя ЗАЗ – 30 л., 40 л., Луаз, рухавік Масквіча б/у, магчыма няспраўны, нядорага. Т. (8-029) 6636538.
- Кузаў ВАЗ-21063. Т. у Маладзечне 99390.
- Рухавік ці блок да ВАЗ-2108, 1500 см³. Т. у Вілейцы 42367, 42200.
- Рухавік Масквіча ў любым стане. Т. (8-029) 6462185.

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАМ

- 1-пакаёвую кватэру па вул. Машэрава, 39,6/17,3/8,9, с/в раздзельны, тэлефон. Т. (8-017) 2364029.
- 1-пакаёвую кватэру, 5/5, 22/12/5. Т. у Маладзечне 70960.
- 1-пакаёвую кватэру ў цэнтры Смаргоні, 4/5-павярх. дома. Т. у Смаргоні 33142, 33520.
- 4-пакаёвую кватэру з усімі выгодамі, в. Людвінова, Вілейскі раён. Тэрмінова, нядорага. Т. у Вілейцы 63566.
- 4-пакаёвую кватэру ў цэнтры Мядзела, нядорага. Т. у Мядзеле 54727.
- Дом у Радашкавічах. Т. у Маладзечне 95348.
- Кунг ваенны (на дачу); кабылу 9 гадоў, каня 4 гады; запчасткі да БМВ-520, 1986 г.в. Т. у Маладзечне 41416.
- Недабудаваны катэдж; ГАЗ-53, бензін. Т. у Маладзечне 77564 (увечары).
- Участак 15 сотак у Вілейцы пад будаўніцтва дома, дакументацыя. Т. (8-029) 6400142.

КУПЛЮ

- 1-пакаёвую кватэру ў Вілейцы. Т. у Вілейцы 32547.
- 1-пакаёвую кватэру ў Вілейцы. Т. у Вілейцы 54563, 56562.
- 2-пакаёвую кватэру ці дом з выгодамі ў Вілейцы. Т. у Вілейцы 54713, (8-029) 7609880.
- Жыллё ў Маладзечне ці прыгарадзе, нядорага. Т. у Маладзечне 75223 (увечары).

МЯНЯЮ

- 3-пакаёвую кватэру на 2-пакаёвую. Т. у Маладзечне 77564 (увечары).
- Дом на кватэру ў Маладзечне. Т. у Маладзечне 32812.

ЗДАМ

ААТ "Фабрыка "Бярозка" **ЗДАЕ Ў АРЭНДУ** свабодную плошчу. Т. (01773) 75012.

- У арэнду магазін (Маладзечна), агульная плошча – 80 м² (гандлёвая – 50 м²). Т. у Маладзечне 52953, (8-029) 6552953.

НАЙМУ

- 1-, 2-пакаёвую кватэру ў Маладзечне. Т. (8-029) 6776256.
- Гараж на вул. Міру ці Касманаўтаў у Маладзечне. Т. у Маладзечне 40605.
- **ГАРАЖ У МАЛАДЗЕЧНЕ**. Т. (8-029) 6971901.
- Маладая сям'я ноймe 1-пакаёвую кватэру. Т. у Маладзечне 53533, (8-029) 7787569.

ПАСЛУГІ

ДЛЯ МАЛАДЫХ

- **"МУЛЕН РУЖ"** пракат вясельнай і вячэрняй моды. Взлом у падарунак. Вяночкі, ручнікі. Ліц. №04599 Белбытсаюза да 18.10.2004 г. Т. у Маладзечне 39293, (8-029) 6339293.
- Вясельна-вячэрні салон "Надзея". Вялікі выбар. (Ліц. №03204 БДАБАН 30.11.2001-30.11.2006). Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту). Т. 67877, (8-029) 7739308.
- Вясельна- вячэрні **САЛОН "МІЛЭДЗІ"**. Вялікі выбар убранняў і аксесуараў. Ліц. №03576 БДАБАН 31.01.2002-31.01.2007. г. Маладзечна, вул. Буйніцкага, 30 (р-н СШ №7). Т. 77382, (8-029) 7729148.
- **ВЯСЕЛЬНЫЯ, ВЯЧЭРНІЯ** убранні. Вялікі выбар. Т. у **ВІЛЕЙЦЫ** 55513, (8-029) 6655513. Ліц. №04123 ад 24.04.2007 г. БелБыт.
- "Лілія" прапануе вясельныя і вячэрнія ўборы. г. Маладзечна, вул. Вальнінца, 9. Т. 74812, (8-029) 6418594.
- **ПРАКАТ ЗОІ ІВАНАЎНЫ** прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх сукенак. Сукенка для маці нявесты – бясплатна. Аксесуары для нявесты – бясплатна. Ліц. №03716 да 13.08.2004 г. Т. у Маладзечне 50825.
- **НОВЫ САЛОН "КАЦЯРЫНА"**. Усё, што неабходна для вяселля. Вясельныя і вячэрнія ўборы, касцюмы, біжутэрыя, аксесуары, колцы на а/м і многае іншае. Маладым падарункі, вялікія скідкі. г. Маладзечна, вул. Драздовіча. Т. у Маладзечне 54587, (8-029) 6307319 з 10.00 да 19.00.
- У вясельным салоне "Раксалана" самыя нізкія цэны. Гасцініца "Маладзечна", 1 паверх. Т. 71676. Ліц. №00582 да 04.06.2004 г.

ВІДЭАФОТАЗДЫМКА

- Лічбавая якасць па даступнай цане. Т. (8-029) 7747654.

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

прыватная пральня **«МОЙДОДЫР»**
аказвае паслугі па мыцці бялізны.
Для арганізацый і насельніцтва.
Кожны заказ – у асобнай машыне!
Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту, 2 паверх), тэл.: 63707.
Працуем – 8.30-19.00, субота – 9.00-15.00, нядзеля – выхадны.
Ліц. №04625 БДАБАН 4.07.2002-4.07.2007 г.

ад вытворцы **СТАЛЬНЫЯ ДЗВЕРЫ** без выхадных (01773) 31400 (8-029) 6564305

- Пракат гульнявых прыставак "Sony PS", "Sega DC", арэнда відэаплэера, электрадрылі. Дастаўка. Ліц. ББС №01796 ад 8.05.2001 г. да 8.05.2006 г. Т. у Маладзечне 39379.
- **БУДАЎНІЧЫЯ РАБОТЫ. Т. У МАЛАДЗЕЧНЕ 34961.**
- Кантрольныя работы па вышэйшай матэматыцы (усе раздзелы). Т. у Маладзечне 75047.
- Пракат – Sony PS у Вілейцы, гульні, выдатная графіка, фільмы на суткі, дастаўка. Т. у Вілейцы 58615.
- Пракат гульнявых прыставак "Sony PS", вялікі выбар дыскаў, дастаўка. Т. у Маладзечне 65018, 66211.
- **РАМОНТ ТЭЛЕВІЗАРАЎ**. Выезд на раён. Свід. №600103031 ад 2.12.2002 г., Мінск, ОІК. Т. у Вілейцы 53462.

РОЗНАЕ

ПРАДАМ

БУД. МАТЭРЫЯЛЫ

- Блокі Г/С, цэглу, **ДРОВЫ** з дастаўкай, дошкі 17х100х1800 з елкі па 125 тыс. руб, 6 м³. Т. у Маладзечне 66534, (8-029) 6362559.
- Пластыкавыя шклопакеты. Нядорага. Устаноўка. Т. (8-029) 6850232.

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

- МТЗ-82 УК, ЮМЗ-экскаватар. Т. (8-029) 6434876.
- Трактар Т-40 з пускавым рухавіком, двухвосевым прычэпам, двухкорпусным плугам, 1000 у.а. Т. у Маладзечне 37585.
- Трактар МТЗ-12 з прычапным апрацоўчым абсталяваннем. Т. у Маладзечне 36265 (увечары).
- Трактар Т-16. Т. (8-029) 6713294.

БЫТАВУЮ ТЭХНІКУ

- Газавыя пліты (Брэст-1457) 4-канфорачныя, у добрым стане, нядорага. Т. у Вілейцы 57040.
- Тэлевізар "Samsung", новы, 54 см. Т. (8-029) 6525595.
- Халадзільнікі "Мінск-5", "15М"; маразільнік "Атлант-131"; прыхожую (L-1,35, h-2,35); КТ "Гарызонт" 42-510Е, 51-421Д (кубік, ДУ) – усё б/у. Т. у Вілейцы 55336.

МУЗІНСТРУМЕНТЫ

- Піяніна "Беларусь". Т. у Вілейцы 53512.

МЭБЛЮ

- **МЭБЛЮ РБ**. Офісную мэблю. Дастаўка. Ліц. № 260 РВК да 23.08.2007 г. Т. у Вілейцы 53829, (8-029) 6313007.
- **МЭБЛЯ РБ ПАД ЗАКАЗ**. Кухні, шафы-купэ па індывідуальным праекце. У тым ліку крэдыт 10,5% гадавых. Дастаўка. Зборка. Т. у Вілейцы 56382, (8-029) 6656382. Ліц. №245 Вілейскага РВК 6.08.2002-6.08.2007. Ліц. №05264 БДАБАН 14.10.2002-14.10.2007.
- Прыхожую ГМ-4400 б/о, добры стан. Т. у Маладзечне 63206.
- 2-спальны ложак б/у, у выдатным стане. Дзіцячую каляску-джып б/у. Т. у Маладзечне 63217.
- Секцыі "Заслаўе", "Іпуць", секцыю-горку; мяккі куток, спальню, канапу-ложак, тахту 1- і 2-спальныя; ложкі 1,5-, 2-спальныя; шафы 2-дзверныя. У добрым стане, нядорага. Т. У Вілейцы 57040.

ЖЫВЁЛУ

- Кабылу добрую, рабочую, 10 гадоў. Т. у Маладзечне 40343, 37259.
- Кабылу рабочую 5 гадоў. Мядзел, вул. Садовая,1. Шашур.
- Карову ў в. Людвінова. Т. у Вілейцы 63398.
- Карову. Т. у Вілейцы 73207.
- Карову, л/а Фіят-Ціпо. Т. у Вілейцы 51819.
- Каня, рабочага, узрост 6 гадоў. Т. у Маладзечне 34122, 50472.
- Шчанятаў ратвейлера. Т. у Маладзечне 34198.
- Шчанятаў нямецкай аўчаркі з добрай радаслоўнай. Т. у Мядзеле 43206.

ІНШАЕ

- Більярдныя сталы: 12 футаў для "Русского бильярда" з наборам; 9 футаў для гульні ў Pull, у выдатным стане. Т. у Маладзечне 30147, 63376.
- Бульбу буйную. Т. у Маладзечне 37200.
- Бульбу буйную "Ласунак", 200 руб. Т. у Вілейцы 33277.
- Гандлёвае абсталяванне: 2 стэлажы з полкамі, шкляныя кубы 40х40, 40х30, 40х20 з пласт. элементамі. Т. (8-029) 6343472.
- Зварачны трансфарматар. Т. у Маладзечне 75176.
- Камп'ютэр, 70-250 у.а., куплю нерабочыя ці камплектуючыя. Т. (8-029) 7741956.
- **КАМП'ЮТЭР** "Пенціум І-ІІІ" з маніторам ці без. Т. (8-029) 6689664.
- Манітор "Samsung/Samtron 76 BDF.17", новы, плоскі, гарантыя 3 гады. Т. (8-029) 6525595.
- МОУП "Вилейский райтопсбыт" рэалізуе дошку неабрэзную, памеры 25, 30, 40 мм. Ліц. №76 ад 02.10.2001 г. Да 29.09.2006 г. Т. у Вілейцы 32220, 32213.
- Муку з трэцікале (Скідзель), вельмі дзёшава. Т. у Маладзечне 63924, (8-029) 6561592.
- Пальто з ворсавай скуры б/у, 46-48 р. Нядорага. Т. у Маладзечне 67597 (Таццяна).
- **ПОМНІКІ** з мармуровай крошкі. Якасць, рэальныя цэны. г. Маладзечна, вул. Бухаўшчына, 58 (каля Палаца культуры). Т. у Маладзечне 70656.
- Пэйджэр 4-строчкавы "Super Visor" у выдатным стане. Т. (8-029) 6971901.
- Сотавы тэлефон "Матарола Т-205", б/у, у выдатным стане і "Сіменс А-55", новы, цана дагаворная. Т. у Вілейцы 35130, (8-029) 7792872.
- Спадарожнікавую сістэму (рускамоўныя каналы). Т. (8-029) 6668395.
- **ЧЭКІ "ЖЫЛЛЁ"** для прыватызацыі. Правільнае афармленне, нядорага. Т. (8-029) 6650035, (017) 2995567.
- Швейную машыну "Текстима", 350 у.а. Т. у Вілейцы 56368.

КУПЛЮ

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

- МТЗ-80. Т. (8-029) 7603076.

ІНШАЕ

- Буйную бульбу. Т. (8-029) 6423177.
- Буйную рагатую жывёлу, свіней на мяса. Т. у Маладзечне 32936 (увечары).
- Каня любога сытага, на мяса. Т. у Ашмянах 42504 (Артур).
- **ФОТААПАРАТЫ**, аб'ектывы, гадзіннікі, грамафоны, **АБРАЗЫ**, **МЭБЛЮ**, фарфор і іншыя старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 65542, (8-029) 6564854.

ЗГУБЛЕНА

- Згубленыя тэхпашпарт ФВ Транспарцёр на імя Галузы Аляксандра, а таксама вадзіцельскае пасведчанне на імя Атрошкі Аляксандра Піліпавіча прашу вярнуць за ўзнагароду. Т. у Маладзечне 42622.
- Згубленыя вадзіцельскія дакументы 5.10.03 у раёне чыгуначнага вакзала Маладзечна на імя Барэйкі Алега Леанідавіча прашу вярнуць за ўзнагароду. Т. у Вілейцы 51610.
- Згубленыя тэхпашпарт на імя Мартынава В.В. і нумар ад трактара Т-25 прашу вярнуць за ўзнагароду. Т. у Вілейцы 40282.

ПАТРАБУЮЦЦА

Патрабуецца ***начальнік кампрэсарнага цэху*** аміячных установак. Т. (8-029) 6717213, 6710776. Т. у Маладзечне 58124.

ААТ "Фабрыка "Бярозка" (Маладзечна) патрабуюцца кваліфікаваныя **швачкі, слесар па рамонту швейнага абсталявання**. Ёсць інтэрнат для адзінокіх. **Т. (01773) 75012.**

ІНФАРМАЦЫЯ АБ ПРАЦЫ Ў ЧЭХІІ. Ліцэнзія №296 ад 26.12.1999 г. Да 26.12.2004 г. Т. (8-01710) 30893.

- Запрашаем на работу будаўнікоў, вадзіцеляў, токараў, слесараў, станочнікаў і рабочых іншых спецыяльнасцяў. Мінск. Жыллё. Т. (8-029) 6260612.
- **МАСКОЎСКАЙ АРГАНІЗАЦЫІ** "Инвастрой" патрабуюцца рабочыя будаўнічых спецыяльнасцяў, рознарабочыя. Даецца жыллё, харчаванне, рэгістрацыя. Т. (8-029) 6595970.
- Будаўнікі, муляры. Высокія расцэнкі. Т. (8-017) 2555156, 2163134.
- РУП "Стайкі" Вілейскага раёна запрашае на работу інжынера, інжынера-электрыка, агранома, газаэлектразваршчыка. Даецца жыллё з усімі выгодамі. Т. у Вілейцы 50034, 73243, 73141.

ШУКАЮ РАБОТУ

- Вадзіцель з аўтамабілем (універсал-дызель), шукае работу, магчыма аднаразовую. Т. у Вілейцы 58615.
- М/а (2 т.) шукае работу. Т. у Маладзечне 52325.

ІНШАЕ

- Вазьму шлюб з чалавекам, які жадае выехаць у **ЗША**. Т. у Маладзечне 51861, (8-029) 7604181.
- Прадстаўлю вашы інтарэсы. Выканаю даручэнні (любыя). Т. у Вілейцы 59144.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: Астравец - 01591, Ашмяны - 01593, Валожын - 01772, Вілейка - 01771, Маладзечна - 01773, Мінск - 017, Мядзел - 01797, Смаргонь - 01592

■ НАВІНЫ РЭГІЁНУ

З хлебам і чаркай

СМАРГОНЬ. Новыя сувеніры з'явіліся да 500-годдзя Смаргоні.

Хлебазавод распрацаваў новы гатунак хлеба "Явар", пірог "Смаргонскі юбілейны", сувенірныя караваі і здобныя вырабы, на якіх будуць элементы сімволікі горада.

Гродзенскі лікёра-гарэлачны завод выпусціў гарэлку «Юбілейная 500 год Смаргоні». У магазінах з'явіліся керамічныя мядзведзь з бочачкай мёду ў лапах і з надпісам на спражцы "Смаргонь – 500 год", домік-падсвечнік, падкова са званочкамі і самавар.

Галіна АНТОНАВА

Сямейныя кансультанты

ВІЛЕЙКА. 7 спецыялістаў тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей "Дыялог" атрымалі кваліфікацыю сямейнага кансультанта.

Такіх спецыялістаў на Вілейшчыне не хапала. На працягу 8 месяцаў у "Дыялог" прыязджаў маскоўскі прафесар **Ігар Міхееў**, які выкладаў курс "Асновы сямейнай псіхалогіі".

Ірына РАБУШКА.

Экспазіцыя ў Нясвіжы

МАЛАДЗЕЧНА. Супрацоўнікі Мінскага абласнога краязнаўчага музея 8 кастрычніка павезлі ў нацыянальны гісторыка-культурны запаведнік "Нясвіж" выставу "Вобразы мілыя роднага краю".

Яна складаецца з жывапісных і графічных твораў маладзечанскіх мастакоў — членаў беларускага Саюза мастакоў. Жывапіс прадстаўлены карцінамі Кастуся Харашэвіча, Ядвігі Раздзялоўскай і Аляксандра Пашкевіча, графіка – Міколы Аўчыннікава і Юрыя Герасіменкі-Жызнеўскага. Усе творы з фонду абласнога краязнаўчага музея. Выстава будзе доўжыцца да 9 лістапада.

Святлана ЦІШКО.

Да Дня маці

СМАРГОНЬ. Акцыя "Шчасце мацярынства" праходзіць у гэтыя дні на Смаргоншчыне.

Пялёнкі і распашонкі, а таксама іншыя неабходныя рэчы для немаўлятак атрымаюць тыя маці, якія нарадзілі дзіця за два тыдні да святочнага дня. Больш за 20 жанчын ужо атрымалі падарункі.

Ала СТРАШЫНСКАЯ.

НАДВОР'Е

Мінск	11.10	12.10	13.10	14.10
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература, °С днём	+10	+9	+9	+6
ноччу	+7	+8	+7	+4
атмасферны ціск, мм	734	738	740	741
хуткасць ветру, м/сек	3	5	3	3

Вільня	11.10	12.10	13.10	14.10
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература, °С днём	+10	+10	+9	+6
ноччу	+9	+8	+7	+4
атмасферны ціск, мм	741	745	748	746
хуткасць ветру, м/сек	5	6	3	4

Чытайце праз тыдзень:

- **Аўтограф з юнацтва** Мікола Кутас узгадвае пра сустрэчы з паэткай Яўгеніяй Янішчыц.
- **Сакрэт даўгалецця** Свае 107-я ўгодкі адзначыла смаргонская доўгажыхарка Панасся Баравая.
- **Мой родны кут** Нататкі пра вёску Вязынь, што ў Вілейскім раёне.

Гараскоп 13 – 19 кастрычніка

Авен (21.03–20.04)

Ваш поспех залежыць ад таго, наколькі прыемным чалавекам вы ў гэты перыяд будзеце. Паклапаціцеся аб тым, каб навакольным было з вамі спакойна і добра. Толькі пастаўцеся з усёй увагай да іх просьбаў і настрояў.

Цялец (21.04–21.05)

Вам будзе дадзена магчымасць праявіць свае веды і вынаходлівасць: можа, хтосьці звернецца да вас за парадай, а можа, вы самі возьмеце ўдзел у чым-небудзь лёсе. Заплануйце ўсё, што вам неабходна зрабіць цяпер і ў блізкай будучыні.

Блізняты (22.05–21.06)

Варта крыху зменшыць дзелавую актыўнасць, бо ваша стараннасць слаба адаб'ецца на канчатковым выніку. Нядрэнна было б набыць тое-сёе для дома, а таксама заняцца вырашэннем іншых хатніх праблем. Перыяд можа аказацца вельмі напружаным.

Рак (22.06–23.07)

У другой палове перыяду вам прыйдзецца добрасумленна папрацаваць, выконваць пастаўленыя перад сабой задачы. Удзяліце шмат часу рабоце, якая накапілася, вы можаце многае паспець завяршыць. З'явяцца і добрыя перспектывы.

Леў (24.07–23.08)

Перад людзьмі ўважлівымі адкрыюцца новыя перспектывы на працы. Рэалізацыя даўніх ідэй здольная прынесці маральнае і матэрыяльнае задавальненне. Акажуцца паспяховымі камандзіроўкі, забаўляльныя паездкі будуць карыснымі.

Дзева (24.08–23.09)

Сур'ёзнасць – не ваш стыль. Гаварыць пра справы не варта – лепш іх рабіць. Тым больш, што калі прыкладзеце пэўныя намаганні, то дасягнеце добрых вынікаў практычна ва ўсім. Успомніце пра сям'ю: ёй таксама патрэбны вашы клопат.

Шалі (24.09–23.10)

Самы час надумаць пра бліжэйшую будучыню. Удачны час для вырашэння кватэрнага пытання, калі не ў глабальным аб'ёме, то ў частцы навядзення парадку ў сваім жыллі. У выхадныя складзіце план дзеянняў і прытрымлівайцеся яго.

Скарпіён (24.10–22.11)

У гэтым перыядзе жаданне рассекчы Гордзіеў вузел лепш стрымліваць. Цяпер не час ваяваць – лепш прыстасавацца да абставінаў. Кароткія паездкі будуць удачнымі і пазнаёмяць з многімі цікавымі людзьмі. Выхадныя правядзіце за горадам.

Стралец (23.11–21.12)

Пачатак перыяду садзейнічае наладжванню адносінаў у новым калектыве. Спрыяльны час для змены працы, знаёмства з новым кіраўніцтвам і калегамі, для завязвання знаёмстваў і ўвасаблення ў жыццё ідэй. Прынясуць поспех намаганні ў інтэлектуальнай сферы.

Казярог (22.12–20.01)

Для вас гэты перыяд абяцае пануючае становішча практычна ў любым акружэнні. Перыяд схіляе да паездак і падарожжаў. Можна пачынаць любую справу, усё будзе ўдавацца. А вось ад рызыкоўных прапаноў пажадана адмовіцца.

Вадалей (21.01–19.02)

Не пасвячайце ў свае планы нікога, асабліва гэта тычыцца калег і партнёраў. Прыкрых промахаў дапаможа пазбегнуць своечасова пачуты голас інтуіцыі. Спрыяльны перыяд для таго, каб расплаціцца са старымі даўгамі.

Рыбы (20.02–20.03)

Цярпенне дапаможа захаваць свае пазіцыі ў адносінах як дома, так і на працы. Нялішнім было б наладзіць маленькае свята: вам неабходна ўзнагародзіць сябе за добрую работу і цудоўныя паводзіны. У нядзелю пазбягайце шумных вечарынак.

■ НА МЯЖЫ

Генерал незадаволены

АСТРАВЕЦ. На мінулым тыдні Смаргонскі пагранічны атрад наведаў камандуючы памежнымі войскамі нашай краіны генерал-лейтэнант Аляксандр Паўлоўскі.

Ён азнаёміўся з заканчэннем будаўніцтва комплексу пагранічнай камендатуры "Гудагай", узвядзеннем якога займаецца ашмянскае ААТ "Будаўнік".

Здача аб'екта намячалася на верасень-кастрычнік гэтага года, але, па ўсім відаць, запланаванаму збыцца не суджана. Генерал-лейтэнант Паўлоўскі застаўся незадаволены як тэрмінамі работ, так і іх якасцю. Свае прэтэнзіі ён выказаў кіраўніцтву акцыянернага таварыства.

Мар'ян ВЯНГРОЎСКІ.

РЭГІЯНАЛЬНАЯ газета

Галоўны рэдактар Аляксандр МАНЦЭВІЧ.

Заснавальнікі: Аляксандр МАНЦЭВІЧ, Ніна МАНЦЭВІЧ.
Пасведчанне № 227 ад 19.08.2003 г. Выдавец ТАА «Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета».

Інфармацыйна-рэкламнае штотыднёвае выданне для рэгіёну і рэспублікі. Выходзіць па пятніцах. Аб'ём 5 друкарскіх аркушаў фармату А2. Тыраж **10010 экз.** Індэкс **63212** (індывідуальная падпіска), **63369** (ведамасная падпіска). Падпіска праводзіцца пастаянна ў паштовых аддзяленнях рэспублікі. У розніцу – цана свабодная. **№ 41 (442) 10.10.2003.** РУП «Друкарня «Перамога», Міністэрства інфармацыі РБ. 222310, Маладзечна, вул. Таўлая, 11. Зак. № 3104. Падпісана ў друк у 13.00 9.10.2003

Наш адрас: **222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 68а.** Тэлефоны/факс: (01773) **6-96-67, 5-38-41** (рэклама), **5-07-99**
E-mail: regionnews@promedia.by

Прыём дробных аб'яў

Маладзечна Вялікі Гасцінец, 68а. Тэл. **69667, 53841.**
Вілейка вул. Вадап'янава, 23, капіравальны цэнтр «Парус». Тэл. **55284.**
Вілейка вул. 17 Верасня, 30, пошта. Тэл. **55233, 55539.**
Смаргонь вул. Танкістаў, 8, рэдакцыя «Новой газеты Сморгони». Тэл. **33077.**
Смаргонь вул. Танкістаў, 1, аддзяленне сувязі №2 Смаргоні. Тэл. **22211.**
Чысць вул. Зялёная, 4, магазін «Канцкласік». Тэл. **99172.**

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: **Астравец** – 01591, **Ашмяны** – 01593, **Валожын** – 01772, **Вілейка** – 01771, **Маладзечна** – 01773, **Мінск** – 017, **Мядзел** – 01797, **Смаргонь** – 01592

Разліковы рахунак №3012164030006 у філіяле ААТ Белзнешэканамбанк» у Маладзечне, код 211, атрымальнік ТАА Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета», УНН 600288444